

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

სახელოვნებო მეცნიერებების, მედიისა და მენეჯმენტის ფაკულტეტის

საბანმანათლებლო პროგრამების კატალოგი

I I I

სადოქტორო პროგრამები

2022

კატალოგი განკუთვნილია სტუდენტებისა და ყველა იმ დაინტერესებული პირისათვის, ვისაც სურს, მიიღოს ინფორმაცია ფაკულტეტის საგანმანათლებლო საქმიანობის შესახებ.

უნივერსიტეტის მისამართი:
0108, თბილისი,
რუსთაველის გამზირი № 19,
აღმაშენებლის №40

ტელ.: 2 99 75 41
ვებ-გვერდი: <http://www.tafu.edu.ge>

საკონტაქტო პირები:

სახელოვნებო მეცნიერებების, მედიისა და მენეჯმენტის ფაკულტეტის ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის ხელმძღვანელი **ნატო გენგიური**

სამაგისტრო და სადოქტორო საფეხურის სასწავლო პროცესის მართვის სამსახური :
2 99 94 11, შიდა ნომერი 162.

- **დოქტორანტურა** - საგანმანათლებლო პროგრამა, რომლის მოცულობა მოიცავს არანაკლებ 180 კრედიტს; სწავლა ხორციელდება 3-5 წლიანი სწავლების ვადით და კურსდამთავრებულს ენიჭება შესაბამისი კვალიფიკაციის დოქტორის ხარისხი;

სახელოვნებო მეცნიერებათა, მედიისა და მენეჯმენტის ფაკულტეტზე ხორციელდება 3 სადოქტორო პროგრამა.

სადოქტორო პროგრამები

ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევები-----

კულტურა მედიაში-----

ხელოვნების მენეჯმენტი

ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების (კონცენტრაციებით: თეატრმცოდნეობა, კინომცოდნეობა, ქორეოლოგია, ხელოვნებათმცოდნეობა)

სადოქტორო პროგრამის

ზოგადი ღახასიათება

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძირითადი მისიის შესაბამისად, ჰუმანიტარული მეცნიერებების ერთი სფეროს – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის კვლევა და ხელოვნებათმცოდნეობითი დარგების განვითარება წინამდებარე პროგრამის მიზანია. სადოქტორო პროგრამა მიზნად ისახავს ხელოვნების დარგების – თეატრის, კინოს, ქორეოგრაფიის, სახვითი ხელოვნებისა და არქიტექტურის კვლევას და ამ სფეროში ახალი ცოდნის შექმნას.

ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების სადოქტორო პროგრამის ამოცანაა მაგისტრატურის შემდგომი დონის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, სამეცნიერო-კვლევითი და პედაგოგიური მუშაობისათვის.

სადოქტორო პროგრამა მოიცავს 180 კრედიტს და შედგება სასწავლო და კვლევითი კომპონენტებისგან:

1. სასწავლო კომპონენტი (60 კრედიტი);
2. კვლევითი კომპონენტი (120 კრედიტი) – ეს კომპონენტი გულისხმობს დისერტაციის, ანუ კვლევითი ნაშრომის შესრულებას, რომელიც უნდა ასახავდეს კვლევის დასაბუთებულ შედეგებს და წვლილი შეჰქონდეს დარგის განვითარებაში და მის დაცვას/ საჯარო პრეზენტაციას.

“ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების” სადოქტორო პროგრამა მოიცავს შემდეგ პროგრამულ კონცენტრაციებს:

თეატრმცოდნეობა, კინომცოდნეობა, ქორეოლოგია, ხელოვნებათმცოდნეობა

სადოქტორო პროგრამის თითოეული პროგრამული კონცენტრაცია ავითარებს დარგის მახასიათებელ სპეციფიურ თავისებურებებს და შეიცავს კონკრეტულ კვლევით პრობლემატიკას. თუმცა, მათ აერთიანებთ სწავლებისა და კვლევის ერთიანი პრინციპი, რომელიც ხორციელდება ყოველი პროგრამული კონცენტრაციისთვის ნიშანდობლივი და აუცილებელი მეთოდოლოგიით. შესაბამისად, პროგრამაში ქვემოთ დეტალურად არის წარმოდგენილი თითოეული პროგრამული კონცენტრაციის ვერბალური აღწერა, მიზნები, შედეგები და კომპეტენციები შესაბამისი სასწავლო გეგმებისა და შეფასების სისტემის თანხლებით.

შენიშვნა: პროგრამული კონცენტრაციები მათი მოცულობისა და მასშტაბური ვერბალური აღწერის გათვალისწინებით, სტუდენტთათვის აღქმის თვალსაზრისით რაიმე სირთულეების თავიდან ასაცილებლად, ქვემოთ მოხსენიებულია ტერმინით ”პროგრამა”.

	ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევები
დასახელება	
უაგ-ის საფეხური/ უსპ-ს ტიპი	დოქტორანტურის აკადემიური საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამა
სწავლების ენა	ქართული ენა
მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი	ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი
პროგრამის ხელმძღვანელები	<p>ბიორბი ცჰიტიშვილი, პროფესორი. (თეატრმცოდნეობა) ტ. 577 28 87 08 gtskitishvili@tafu.edu.ge</p> <p>ზვიად ღოლიძე. პროფესორი. (კინომცოდნეობა) ტ. 555 30 70 40 zdolidze@tafu.edu.ge</p> <p>ლელა ოჩიაური, პროფესორი. (კინომცოდნეობა) ტ.; 2 324645. მობ. 899578174, 877288775. e-mail: teklataia@yahoo.com lelaochiauri@gmail.com</p> <p>ნატო ბენბიური, პროფესორი. (ხელოვნებათმცოდნეობა) მობ. 893 24 42 78; 577 94 70 03 e-mail: ngengiuri@tafu.edu.ge</p> <p>ანანო სამსონაძე, ასოცირებული პროფესორი. (ქორეოლოგია) ტ. 2 95-96-64; მობ. 591 66 22 e-mail- asamsonadze@tafu.edu.ge</p>
პროგრამის მოცულობა კრედიტებით	180 კრედიტი

<p>პროგრამაზე დაშვების წინაპირობა</p>	<p>ა) ხელოვნებათმცოდნეობის მაგისტრის კვალიფიკაცია, დოქტორანტობის კანდიდატი უნდა ფლობდეს უცხო ენას (ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, რუსული) B2 დონეზე მაინც და გაიაროს გასაუბრება სპეციალობაში.</p> <p>ბ) დოქტორანტობის კანდიდატს მოეთხოვება ერთ-ერთი უცხო ენის /ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, რუსული ან საკვლევი თემის სპეციფიკიდან გამომდინარე რომელიმე სხვა უცხო ენა/ არანაკლებ B2 დონეზე ცოდნა, რომელიც მოწმდება დოქტორანტურაში მისაღები გამოცდის ჩაბარებით შესაბამის უცხო ენაში. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p> <p>უცხო ენის გამოცდიდან თავისუფლდება პირი, რომელიც წარმოადგენს უმაღლესი განათლების დიპლომს, შესაბამისი უცხო ენის სპეციალობით, ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელ მოწმობას (არანაკლებ B2 დონე) ან უცხო ენის ცოდნის დამადასტურებელ საერთაშორისოდ აღიარებულ სერთიფიკატს (TOEFL PBT, TOEFL IBT, IELTS ან Cambridge Exam).</p> <p>დოქტორანტობის კანდიდატი, რომლის მშობლიური ენა არ არის ქართული, წარმოადგენს ქართული ენის ცოდნის დამადასტურებელ სერთიფიკატს (B2 დონე), ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელი მოწმობა, ან უმაღლესი განათლების დიპლომი ქართული ენის პროფილით. სხვა შემთხვევაში აბარებს ქართული ენის გამოცდას. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p>
	<p>გ) დოქტორანტობის კანდიდატმა უნდა წარმოადგინოს ნაშრომი/კვლევითი ხასიათის სტატია/რეფერატი, რომელშიც აისახება მისი პროგრამის შესაბამისი სამეცნიერო ინტერესები; მან წინასწარი გასაუბრება უნდა გაიაროს სავარაუდო ხელმძღვანელთან და წარმოადგინოს სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელის/მოდულის ხელმძღვანელის შუამდგომლობასთანადო დასაბუთებით.</p> <p>დ) დოქტორანტურაში ჩარიცხვა ხორციელდება კომისისათან საკვლევ პროფლითან დაკავშირებული გასაუბრების შედეგად მიღებული ქულების შესაბამისად.</p>
<p>დოქტორანტთა რაოდენობა</p>	<p>არსებული მატერიალური და ადამიანური რესურსებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია 2-4 დოქტორანტის მიღება (თითოეული მიმართულების მიხედვით).</p>

<p>დახასიათება</p>	<p>საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძირითადი მისიის შესაბამისად, ჰუმანიტარული მეცნიერებების ერთი სფეროს – ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის კვლევა და ხელოვნებათმცოდნეობითი დარგების განვითარება წინამდებარე პროგრამის მიზანია. სადოქტორო პროგრამა მიზნად ისახავს ხელოვნების დარგების – თეატრის, კინოს, ქორეოგრაფიის, სახვითი ხელოვნებისა და არქიტექტურის კვლევას და ამ სფეროში ახალი ცოდნის შექმნას.</p> <p>ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების სადოქტორო პროგრამის ამოცანაა მაგისტრატურის შემდგომი დონის მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება, სამეცნიერო-კვლევითი და პედაგოგიური მუშაობისათვის.</p> <p>სადოქტორო პროგრამა მოიცავს 180 კრედიტს და შედგება სასწავლო და კვლევითი კომპონენტებისგან:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. სასწავლო კომპონენტი (60 კრედიტი); 4. კვლევითი კომპონენტი (120 კრედიტი) – ეს კომპონენტი გულისხმობს დისერტაციის, ანუ კვლევითი ნაშრომის შესრულებას, რომელიც უნდა ასახავდეს კვლევის დასაბუთებულ შედეგებს და წვლილი შეჰქონდეს დარგის განვითარებაში და მის დაცვას/საჯარო პრეზენტაციას. <p style="text-align: center;">“ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების” სადოქტორო პროგრამა მოიცავს შემდეგ შემდეგ პრობლემულ კონცენტრაციებს:</p> <p style="text-align: center;">თეატრმცოდნეობა</p> <p style="text-align: center;">კინომცოდნეობა</p> <p style="text-align: center;">ქორეოლოგია</p> <p style="text-align: center;">ხელოვნებათმცოდნეობა</p>
	<p><i>სადოქტორო პროგრამის თითოეული კონცენტრაცია:</i></p> <p>ავითარებს დარგის მახასიათებელ სპეციფიურ თავისებურებებს და შეიცავს კონკრეტულ კვლევით პრობლემატიკას. თუმცა, მათ აერთიანებთ სწავლებისა და კვლევის ერთიანი პრინციპი, რომელიც ხორციელდება ყოველი მიმართულებისთვის ნიშანდობლივი და აუცილებელი მეთოდოლოგიით. შესაბამისად, პროგრამაში ქვემოთ დეტალურად არის წარმოდგენილი თითოეული მიმართულების ვერბალური აღწერა, მიზნები, შედეგები და კომპეტენციები შესაბამისი სასწავლო გეგმებისა და შეფასების სისტემის თანხლებით.</p>

სამეცნიერო
კვლევების
მატერიალურ-
ტექნიკური ბაზა

სწავლის პროცესში სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტები იყენებენ საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკასა და კომპიუტერულ ცენტრს; უნივერსიტეტში არსებულ კინოკაბინეტს, ფილმოთეკას, კინოაპარატურას, კინოლაბორატორიას. უნივერსიტეტში არსებობს ტელევიზია TAFU TV;

უნივერსიტეტში აქვს გამომცემლობა „კენტავრი“; გამოსცემს პერიოდულ სამეცნიერო ჟურნალს „სახელოვნებო მეცნიერებათა ძიებანი“, რომლებიც ხელს შეუწყობს დოქტორანტის ნამუშევრების გამოქვეყნებას.

უნივერსიტეტი ყოველწლიურად ატარებს ხელოვნების მკვლევართა საერთაშორისო კონფერენციას და გამოსცემს საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალს „ხელოვნებისა და მედიის კვლევების საერთაშორისო კრებული“;

უნივერსიტეტში არსებობს სადოქტორო პროგრამის განხორციელების ფინანსური გეგმა, რომელიც უზრუნველყოფს მის მატერიალურ სტაბილურობას. ფინანსური გეგმა ასახულია საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიუჯეტში.

დახასიათება კონცენტრაციების მიხედვით

პროგრამული კონცენტრაცია: თეატრმცოდნეობა

Theatre Sciences

სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება

პროგრამის მიზანი

პროგრამა ამზადებს მეცნიერ-მკვლევარებს თეატრმცოდნის ზოგადი კვალიფიკაციით, ასევე საშუალებას აძლევს დოქტორანტებს პროგრამაში გაერთიანებულ სამ მიმართულებაში წარმოდგენილი საგნების მეშვეობით, საკმაოდ ზუსტად განსაზღვროს თავისი სამეცნიერო ინტერესი თეატრის ისტორიული თუ თეორიული ასპექტების შესაწავლისა და მათი სხვადასხვა მეთოდოლოგიური მიდგომით კვლევის თვალსაზრისით. თეატრმცოდნის კვალიფიკაციის სადოქტორო დონე გულისხმობს თეატრის, როგორც ხელოვნებისა და კულტურის ერთ-ერთი უძველესი და უმნიშვნელოვანესი სინთეზური დარგის მეცნიერულ კვლევას. დრამისა და თეატრის ისტორიისა და თეორიის კვლევა, ხელოვნებათმცოდნეობის ისტორიაში უძველესი დროიდან დამკვიდრდა. თავდაპირველად, კერძოდ კი ძველი წელთაღრიცხვის V საუკუნიდან, ის არსებობდა როგორც ხელოვნების ფილოსოფიისა და პოეტიკის, ასევე ლიტერატურათმცოდნეობის ნაწილი. XIX-XX საუკუნეებიდან

თეარმცოდნეობა თეატრის შემსწავლელ დამოუკიდებელ მეცნიერებად ყალიბდება, რომელიც სხვადასხვა მეთოდოლოგიური მიდგომებით იკვლევს თეატრის ისტორიას, თეორიასა და პრაქტიკას. XX საუკუნეში თეატრის შემსწავლელი მეცნიერება მდიდრდება სხვადასხვა სახის, მათ შორის ინტერდისციპლინარული მიდგომებითა და მეთოდოლოგიებით. თეატრის შემსწავლელი თანამედროვე მეცნიერება ხელოვნებათმცოდნეობის ერთ ერთი განვითარებული და მრავლგანხიანი დარგია, სტრუქტურალისტური, პოსტრიქტურალისტური, ანთროპოლოგიური, სემიოლოგიური და სხვა მიდგომების საფუძველზე ის წარმატებით იკვლევს თეატრს, როგორც მხატვრულსა და სოციალურ ფენომენს.

პროგრამის კონცეფცია: სტუდენტი I სემესტრის დასაწყისში ირჩევს პროგრამით შემოთავაზებული მოდულებიდან ერთ-ერთს. ყოველი კონკრეტული მოდული და მასში შემავალი დისციპლინები ეხება იმ კვლევით პრობლემებს, რომელზეც მუშაობს კონკრეტული პროფესორი და რომელი მიმართულებითაც მას სურს მიიღოს დოქტორანტი. იმავედროულად სტუდენტმა უნდა აირჩიოს სადოქტორო კვლევის თემა და ხელმძღვანელი. სტუდენტი ამზადებს დისერტაციის პროექტს და წარუდგენს სადისერტაციო საბჭოს არა უგვიანეს III სემესტრის დასაწყისისა.

თეატრმცოდნეობა ითვალისწინებს სამ ძირითად სასწავლო-კვლევით მიმართულებას:

1. მსოფლიო თეატრის **ისტორიის**, თეატრისა და დრამის თეორიისა და თანამედროვე ქართული თეატრის მოდულების სახით. ეს სამი მიმართულება ასახავს თეატრის კვლევის ზოგად შესაძლო მიმართულებებს და საშუალებას აძლევს დოქტორანტს გააკეთოს ინფორმირებული არჩევანი. მსოფლიო თეატრის მიმართულების სახელწოდებაა „**მსოფლიო თეატრი - ეპოქები, ეტაპები, ასპექტები**“. სახელწოდების ასეთი დეფინიცია განპირობებულია თეატრის ისტორიის საგნის სინთეზური ბუნებით, რომელიც მოიცავს როგორც სათეატრო დრამატურგიის, ისე სათეატრო გამომსახველობის ისტორიული ცვალებადობის გზას. სათეატრო კულტურა მოიცავს თეატრის წინადრმატულ, დრამატულ და პოსტდრამატულ ეტაპებს, რიტუალის თეატრალური ასპექტებიდან დაწყებული, თანამედროვე პერფორმანსით დამთავრებული.

2. „**დრამისა და თეატრის თეორიის**“ მოდული. თანამედროვე ანალიზის მეთოდების ცოდნა აუცილებელი დოქტორანტისათვის, რათა მან ემპირიული მასალის ორგანიზება და ანალიზი აწარმოოს. ის ეფუძნება თეატრალური აზრის ერთ-ერთ უძველეს ტრადიციულ განხრას - დრამის თეორიას. XX საუკუნის დამდეგს, ანთროპოლოგიური, კულტუროლოგიური და სხვა ჰუმანიტარული კვლევების ზეგავლენით, დრამის თეორიამ თეატრის თეორიის მიმართულებით განიცადა განვითარება, ხოლო დრმატული თეატრი აღიარებული იქნება, როგორც თეატრის არსებობის ერთ ერთი და არა ერთადერთი ფორმა. ამასთან, ხელოვნების თანამედროვე თეორიებში დამკვიდრდა მხატვრული მოვლენის მიმართ ინტერდისციპლინარული ანალიზის პრაქტიკა. აღნიშნული მოდული თეატრმცოდნეობის სპეციალობისა და პროგრამის უმნიშვნელოვანეს განხრას წარმოადგენს. უაღრესად მნიშვნელოვანია შეიქმნას მყარი და კვალიფიცირებული თეორიული ბაზა თეატრმცოდნეობითი კვლევებისთვის, საბჭოთა იდეოლოგიურმა სისტემამ დიდი ხნით შეაფერხა ე.წ. „ბურჟუაზიული“ თუ არასასურველი სამამულო თეორიების ფუნქციონირება და კვლევის სავალდებულო მარქსისტული სისტემა დაამკვიდრა. თუმცა, ხელოვნებისა და საზოგადოებრივი კულტურის ანალიზისადმი სწორედ ამ უნიფიცირებულმა მიდგომამ მას ფორმალური ხასიათი შესძინა. შედეგად, ხელოვნების კვლევები, უმეტესწილად ემპირიულ აღწერებამდე და ხშირად, არასათანადო თეორიული საფუძველით გამყარებულ ანლიზამდე დავიდა. XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული, სიტუაცია თანდათან იცვლება, მაგრამ მაინც არასისტემურ და სპონტანურ ხასიათს ატარებს. შესაბამისად, „**დრამისა და თეატრის თეორიის**“ მოდული სწორედ ამ ვითარების გამოსწორებასა და ხელოვნების თეორიის პრაქტიკულ აღწერასთან მიმართებაში რეაბილიტაციას ისახავს მიზნად. ის თეატრმცოდნეობის შემდგომი განვითარების აუცილებელ და ფუნდამენტურ რგოლს წარმოადგენს.

3. პროგრამის მესამე მოდულია „**XX ს-ის ბოლო ათწლეულის ქართული თეატრი (1990-2000)**“. მოდული ორიენტირებულია მიმდინარე თეატრალური პროცესისა და პოსტსაბჭოთა ქართული თეატრის პრაქტიკის სამეცნიერო ანალიზზე. ეს ოცვლელი შემთხვევით არ გამხდარა აღნიშნული მოდულის ძირითადი

აქცენტის საგანი, რადგან ის თანამედროვე საქართველოში კულტურულ პარადიგმათა თეატრალურ კულტურაში ასახული ცვლილების შესწავლას ისახავს მიზნად. პროგრამის მიზანია დოქტორანტებს მისცეს ამ მოვლენებთან კავშირში თანამედროვე თეატრში გამოვლენილ ესთეტიკურ, სტილისტურ, კონცეპტუალურ, ენობრივ და სხვ. კანონზომიერებათა თანმიმდევრული პროფესიული ხედვა და სამეცნიერო აღნუსხვისა და განზოგადოების უნარი. ცოცხალ თეატრალურ პროცესზე მუშაობა სამეცნიერო თეატრმცოდნეობის ერთ ერთი უმნიშვნელოვანესი სფეროა, რადგან თეატრალური ნაწარმოები თავისი ბუნებით სრულფასოვან ფიქსაციას არ ექვემდებარება. მეორეც, თეატრის ძლიერი კომუნიკაციური ბუნება მისი ცოცხალი პროცესის სამეცნიერო კვლევის აუცილებლობას ქმნის.

შედეგები

ა) სადოქტორო პროგრამა უზრუნველყოფს დოქტორანტებს თეატრმცოდნეობის დარგის სამეცნიერო კვლევის საგნის ხედვით, მისი სინთეზური და დიალექტიკური ბუნების გაცნობიერებით, აძლევს მათ საგნისა და მისი მიმართულებების განვითარების კანონზომიერებათა დადგენის უნარს და უზრუნველყოფს სამეცნიერო კვლევისა და დამოუკიდებელი სამეცნიერო აზროვნების მეთოდოლოგიური და კონცეპტუალური საფუძვლებით, აწვდის დოქტორანტებს დარგში არსებულ ძირითადსა და უახლეს მიღწევებზე დამყარებულ ცოდნას, წარუდგენს მათ კვლევის ინოვაციურ, მათ შორის დარგთაშორის მეთოდებს. პროგრამა შედგება სამი მოდულისაგან, რომელთაგან თვითნებური, ზემოთმოყვანილი ზოგადი საკვალიფიკაციო მახასიათებლის გარდა, იძლევა დამატებით, კონკრეტული მიმართულებით განსაზღვრულ საკვალიფიკაციო მაჩვენებლებს. მსოფლიო თეატრის მიმართულება დოქტორანტს საშუალებას აძლევს დაეუფლოს თეატრალური კულტურის ისტორიულ პერსპექტივაში კვლევის, ისტორიული პერიოდიზაციის ნიშნებისა და საფუძვლების განსაზღვრის მეთოდებს, რაც საშუალებას აძლევს დოქტორანტებს მოახდინონ არსებული ცოდნის ნაწილობრივი გადაფასება და მისი განახლებული ფარგლების გაცნობიერება. ამასთან, დოქტორანტი იძენს თანამედროვე თეატრალური პროცესის ისტორიული კანონზომიერების ჭრილში ხედვისა და კვლევის უნარს, სხვადასხვა მიდგომითა და სხვადასხვა კავშირურთიერთობაში მოვლენის გააზრებისა და საკუთარი ნააზრევის რეფერირებადი პუბლიკაციის სტანდარტებით სამეცნიერო ცოდნად ქცევის უნარს. „დრამისა და თეატრის თეორიის“ მიმართულების კუთხით, დოქტორანტებს დარგობრივ კვალიფიკაციას ემატება დრამისა და თეატრის კონცეპტუალურ-ფილოსოფიური თეორიებისა და დოქტრინების ცოდნის, ანალიზის, ხელახალი გააზრებისა და ნაწილობრივ ახალი თეორიული სამეცნიერო პუბლიკაციებში ასახული ცოდნის შექმნის უნარი, ხოლო „თანამედროვე ქართული თეატრის“ მიმართულება დოქტორანტს პოსტსაბჭოთა ქართული თეატრის სფეროში არსებულ კანონზომიერებათა გამოვლენის, აღწერისა და ახალი ცოდნის შექმნის საშუალებას აძლევს.

ბ) წარმოდგენილი სადოქტორო პროგრამა თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების ფართე შესაძლებლობებს იძლევა, დოქტორანტს შეუძლია დამოუკიდებლად დაგეგმოს ინოვაციური კვლევა, გამოიყენოს მასლისადმი მიდგომის სხვადასხვა სახის მეთოდოლოგია, შეიმუშავოს რაოდენობრივი მაჩვენებლების აღწერისა და თვისობრივი განზოგადოებისა და ანალიზის უნარი, პრაქტიკული

გამოცდილებიდან და დაკვირვებიდან თეორიული ცოდნის შექმნისა და მისი კვლავ პრაქტიკაში გამოყენების უნარი. თეატრმცოდნეობის საგნის სპეციფიკიდან გამომდინარე, პრაქტიკული გამოცდილების თეორიული განზოგადოება და პრაქტიკისა და თეორიის დიალექტიკური კავშირი სამეცნიერო საქმიანობის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს. სწორედ ამიტომ, დოქტორანტები აღჭურვილნი იქნებიან დედუქციური და ინდუქციური მეთოდების, შედარებითი მეთოდის გამოყენებისა და საკვლევი საკითხისადმი სხვადასხვა ინოვაციური მეთოდებით მიდგომის უნარით. მათი ცოდნისა და გამოცდილების შედეგები აისახება რეფერირებად ჟურნალებში.

გ) სადოქტორო პროგრამის კურსდამთავრებულები აღჭურვილნი იქნებიან სათანადო ცოდნითა და მიდგომებით, რაც მათ საშუალებას მისცემს რთული და წინააღმდეგობრივი, ურთიერთგამომიცხავი მონაცემების კრიტიკული ანალიზი აწარმოონ, მოძებნონ წინააღმდეგობათა ახსნის, ახალ რეგისტრში დაძლევისა და სინთეზირების გზები, შეაფასონ მოვლენები მათთვის შესატყვისი ღირებულებითი შკალით. ისინი შეძლებენ მოცემულობასთან მისადგებელი ახალი მეთოდოლოგიების შექმნასა და ეფექტური გადაწყვეტილებების დამოუკიდებლად მიღებას;

დ) სადოქტორო პროგრამით შეძენილი კვალიფიკაცია საშუალებას მისცემს პროგრამის დოქტორანტებს თეატრმცოდნეობაში არსებული და ახალი ცოდნა დასაბუთებულ ურთიერთკავშირში წარმოაჩინონ, შექმნან თანმიმდევრულ კვლევასა და ანალიზზე დამყარებული ახალი ცოდნა და შესძლონ ისეთი ფორმით გადმოსცენ ის, რომ ადეკვატური გამოძახილი ჰქონდეს სამეცნიერო ურთიერთობაში, კოლეგებთან სამეცნიერო თემატურ პოლემიკაში ჩაერთონ (მათ შორი უცხო ენაზე), სამეცნიერო კომუნიკაციისათვის დამახასიათებელ ყველა წერილობითი თუ ზეპირმეტყველი ფორმით სრულფასოვნად ისარგებლონ.

ე) სადოქტორო პროგრამა ორიენტირებულია თეატრმცოდნეობის სფეროში დოქტორანტის სწავლისა და გაგების უნარის გაფართოვებასა და გაღრმავებაზე. მოვლენათა დისტანციური ჭვრეტისა და მათი კანონზომიერების შეცნობის უნარის ფორმირებაზე, უახლეს ცოდნასა და თეატრის შესახებ მეცნიერების ახალ მიღწევებზე დამყარებული სამეცნიერო კვლევა-ძიების წარმოებაზე, ახალი მეთოდოლოგიების შეცნობა-შემუშავებაზე, ცოდნის გაფართოვებაზე როგორც უშუალოდ თეატრმცოდნეობის საგნის, ისე მისი შეხვედრის ფორმების კვლევის მიმართულებით.

ვ) პროგრამა ორიენტირებულია ჩამოყვალბოს დოქტორანტს სამეცნიერო კვლევის ღირებულებითი ასპექტების ცოდნა, დაანახოს ფაქტის, ლოგიკური მსჯელობის, სწორად შერჩეული მეთოდოლოგიის კვლევის წარმართვისა და მისი საბოლოო შედეგისათვის ღირებულებითი მნიშვნელობა, ახალი ცოდნის ღირებულების გაცნობიერება თეატრმცოდნეობის ერთიანი ცოდნის სისტემაში. სამეცნიერო კვლევის გზით მხატვრულ ღირებულებათა ოპტიმალური ნიშან-თვისებების ხედვისა და შეფასებითი ორიენტაციის უნარი, ესთეტიკური თუ თეატრის სფეროში შემავალი სხვა ღირებულებების დიფერენციაციის, სისტემური კვლევის, საკუთარი ობიექტური სამეცნიერო პოზიციის თეორიული და სამეცნიერო ღირებულების დასაბუთებისა და დამკვიდრების უნარი. ასევე, ახალ ღირებულებათა დასმკვიდრებელი ინოვაციური მეთოდების შემუშავების უნარი.

პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროების

პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების ძირითად სფეროდ მიგვაჩნია საქართველოში არსებული უნივერსიტეტები და ინსტიტუტები, ასევე, კულტურისა და განათლების დაგეგმვისა და მართვის სხვადასხვა ორგანოები - სამინისტროები, დეპარტამენტები და სხვ. კურსდამთავრებულებს შეუძლიათ გახდნენ კვალიფიცირებული გამომცემელ-რედაქტორები, ხელოვნებისა და კულტურის კონსულტანტები სხვადასხვა ტიპის მედიაში, ასევე დაიკავონ ადმინისტრაციული თანამდებობები თეატრებსა და კულტურასთან და თეატრთან ასოცირებულ სხვა დაწესებულებებში.

სადოქტორო პროგრამის რეზიუმე

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სადოქტორო პროგრამა თეატრმცოდნეობაში მოიცავს სამ პრიორიტეტულ კვლევით სფეროს – მსოფლიო თეატრის ისტორიას, წარმოდგენილს მოდულით „მსოფლიო თეატრი – ეპოქები, ეტაპები, ასპექტები“, რომელიც მიზნად ისახავს მეცნიერ-მკვლევარების მომზადებას თეატრის ისტორიის კვლევის მიმართულებით, ეს თეატრმცოდნეობის ერთ ერთი ძირითადი მიმართულებაა, რომელიც სფეროს განვითარებას მის ისტორიულ დინამიკაში სწავლობს. თეატრის ისტორიის კვლევის მეთოდოლოგიები მუდმივად ვითარდება, ითვსებს ინტერდისციპლინარულ მიდგომებს, თეატრის ისტორიის სხვადასხვა პოზიციით გააზრების ტენდენციებს, ქმნის ახალ სამეცნიერო ცოდნას უახლეს მსოფლიო თეატრალურ პროცესებზე და ა.შ.

მეორე უძველესი და მუდმივად აქტუალური სფერო დრამისა და თეატრის თეორიაა, რომელიც პროგრამაში წარმოდგენილია მოდულით „დრამისა და თეატრის თეორია“. მოდული ითვალისწინებს სემინარებს, რომლებიც ინფორმაციულად და კონცეპტუალურად მოიცავს თეატრის თეორიული შესწავლის გზას უძველესი ნიმუშებით დაწყებული, თანამედროვე თეორიებით დამთავრებული. თეატრის ისტორიასთან ერთად დრამის თეორია წარმოადგენს თეატრმცოდნეობის ერთ ერთ ფუნდამენტურ მიმართულებას, რომელიც დინამიკური თეატრალური პროცესის თანმხლებ თეორიულ ფენომენს წარმოადგენს.

პროგრამის მესამე მოდული - თანამედროვე ქართული თეატრი – პრიორიტეტულია როგორც თემატიკით, ისე შესასწავლი პერიოდით – 90-იანი 2000-იანი წლების სათეატრო პროცესის საქართველოში. ეს პერიოდი

საქართველოს რეალობაში სრულიად ახალი ისტორიული პარადიგმის ფორმირებას მოიცავს. ცვლილებები შეეხო სოციალურ-პოლიტიკურად ისეთ მგრძობიარე ფენომენსაც, როგორც თეატრია. შეიქმნა ახალი საორგანიზაციო ფორმები, საშემსრულებლო ესთეტიკა, დრამატურგია, განვითარდა ახალი სტილისტური და ესთეტიკური პროცესები. ეს ყოველივე სამეცნიერო დონეზე შესწავლას, ანალიზსა და თეატრმცოდნეობით ცოდნად გარდაქმნას საჭიროებს. პოსტსაბჭოთა პროცესების შესწავლა უკანასკნელი 20-წლეულის განმავლობაში მრავალ სამეცნიერო დარგში შესწავლის პრიორიტეტულ საგანს წარმოადგენს. პროგრამის დასრულებისა და დისერტაციის წარმატებით დაცვის შემდგომ დოქტორანტს ენიჭება აკადემიური ხარისხი **ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (თეატრმცოდნეობა)**

პროგრამული კონცენტრაცია: კინომცოდნეობა

კინოკულტურა და მხატვრულ-ისტორიული პარადიგმები

Film Culture and Feature-Historic Paradigms
Ph.D. Program in Arts Sciences (Film Sciences)

სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება

ახალი ეპოქის დადგომასთან ერთად გაჩნდა ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიის გადახედვის აუცილებლობა და ის, რაც უკვე არაერთხელ შეფასებულა, არაერთი მკვლევარის ინტერესის სფეროში მოექცა, გადავაფასოთ, გამომდინარე იქიდან, რომ ისტორიას თავიდან დაწერა სჭირდება, რაც ფაქტებისა და მოვლენების გადაფასებას, ახალი რაკურსით განხილვას, ახალი მეთოდოლოგიით შესწავლას გულისხმობს და თანამედროვეობის მოთხოვნილებებითაა გამოწვეული.

სადოქტორო პროგრამის მთავარი მიზანია – საკითხებისა და პრობლემების ახალი კუთხით დამუშავება და შესწავლა ახალ ჭრილში, ვინაიდან, გარდა იმისა, რომ არსებობს თანამედროვე კვლევების ახალი მეთოდები და ხერხები, რომლების ათვისება-გამოყენება აუცილებელია, ქართულ კინომცოდნეობაში (ისევე, როგორც საერთოდ ტრადიციულ ჰუმანიტარულ მეცნიერებებში, რომელსაც თან ახალ-ახალ დარგები და მიმართულებები ემატება), ბევრი რამ, ისტორიული გარემოებებიდან გამომდინარე, ან არასწორად, ან არასაკმარისად ან საერთოდ შეუსწავლელ-დაუმუშავებელი დარჩა, ბევრი რამ მსოფლიო კულტურის საერთო განვითარების კონტექსტიდან განცალკევებით.

აუცილებელი გახდა ამ საკითხების ახალი მიდგომით განხილვა და იმის გათვალისწინება, რომ ისტორია და ხელოვნება ერთანეთის განუყრელი თანამგზავრები არიან, ამდენად, ხელოვნების დაყოფა, განცალკევება – ფაქტობრივი ისტორიული მოვლენების ამსახველ და თანამედროვე ადამიანის შესახებ შექმნილ ნაწარმოებებად, მცდარი იქნებოდა. მით უმეტეს, რომ

დამოკიდებულება ხელოვნების ქმნილების მიმართ, როდესაც მას წლების ინტერვალის შემდეგ უყურებ, თავისთავად გულისხმობს ისტორიზმის მომენტს, თუმცა, თავისთავად, თანადროულობაც უკვე იმ ეპოქის დროის გამომხატველია, როდესაც ესა თუ ის ნაწარმოები იქმნება. ამდენად, უნდა ითქვას, რომ არ არსებობს ფილმები „თანამედროვე“ და „ისტორიული“, არამედ არსებობს ფილმები, რომლებიც ადამიანის შესახებ, მის შინაგან სამყაროსა და გარემოსთან, საზოგადოების მიმართ დამოკიდებულებაზე მოგვითხრობენ ან წარსულში ან აწმყოში.

კოლექტიური, პრაქტიკული გამოცდილება, როგორც უნდა იყოს ის, მრავალი თაობის მიერ გროვდება, ამიტომ მხოლოდ ის განიხილება, როგორც საკმარისად საიმედო.

ამდენად, მნიშვნელოვანია ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიის ახლებური გააზრება, ზოგიერთი, აქამდე დაუიწყებელი ფილმის ახალ ჭრილში აღქმა და მათი „ისტორიული კონტექსტის“ წარმოჩენა; ძველი და უკვე ტრაფარეტად ქცეული ტენდენციების, კლიშეების ახსნა.

სადოქტორო პროგრამის მიზანია:

- თანამედროვე ტიპის მკვლევარი-მეცნიერის – თეორეტიკოსისა და კინოს ისტორიკოს-თეორეტიკოსის აღზრდა;
- დოქტორანტიის ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიასა და კინოს თეორიაში ღრმა და საფუძვლიანი ცოდნის მიცემა;
- დოქტორანტიის მეცნიერული ნაშრომისა და მეცნიერული სტატიის მომზადებისა და დაწერის სწავლება;
- დოქტორანტში კრიტიკული აზროვნების უნარის, სათანადო პროფესიული ჩვევების გამომუშავება;
- დოქტორანტიის სადოქტორო დისერტაციის დამუშავებაში, შესრულებაში, დაცვასა და აკადემიური ხარისხის (PhD) მოპოვებაში ხელშეწყობა;
- დოქტორანტის უმაღლეს სასწავლებელში აკადემიური, პედაგოგიური მოღვაწეობის, სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისთვის მომზადება;
- დამოუკიდებელი მეცნიერ-მკვლევარის აღზრდა, რომელიც შეძლებს ქართულ და მსოფლიო კულტურაში მიმდინარე პროცესებისა და ახალი ტენდენციების აღმოჩენასა და საერთაშორისო საზოგადოებისთვის მაღალ დონეზე გაზიარებას

პროგრამის კონცეფცია

კინომცოდნეობის სადოქტორო პროგრამა „კინოკულტურა და მხატვრული-ისტორიული პარადიგმები“ აერთიანებს სამ ძირითად სასწავლო-კვლევით მიმართულებას:

- 1. ქართული კინო მითოლოგიურ-ფოლკლორულ ასპექტებში**
- 2. მსოფლიო კინოს ისტორია**
- 3. კინო და ცენზურა**

სადოქტორო პროგრამის სტუდენტი I სემესტრის დასაწყისში ირჩევს პროგრამით შემოთავაზებული მოდულებიდან ერთ-ერთს. თითოეული მოდული და მასში შემავალი დისციპლინები მოიცავს იმ კვლევით პრობლემებს, რომელზეც

მუშაობს კონკრეტული პროფესორი და რომელი მიმართულებითაც მას სურს დოქტორანტების მიღება. ამ ეტაპზე სტუდენტი ირჩევს სადოქტორო საკვლევ თემასა და ხელმძღვანელს. შემდეგ სტუდენტი ამზადებს დისერტაციის პროექტს, ათანხმებს ხელმძღვანელთან და II სემესტრის ბოლოს ან III სემესტრის დასაწყისში სადისერტაციო საბჭოს წარუდგენს.

პროგრამით ბათვალისწინებული სავარაუდო საკვლევო საკითხები

პროგრამის საკვლევო თემატიკა სამ კონკრეტულ მიმართულებასა და შესაბამის საკითხებს მოიცავს:

1. მსოფლიო კინოს ისტორია:

სავარაუდო საკვლევ პრობლემებად მოიაზრება მსოფლიო კინოს ისტორიის სხვადასხვა ეტაპი, კინოჟანრების თავისებურებები, გამოჩენილი კინორეჟისორებისა და სხვა კინემატოგრაფისტების შემოქმედება, კინოს სპეციფიკური ტენდენციები, კინოენის არსისა და ესთეტიკური კონცეფციების ანალიზი, კინემატოგრაფიული ფორმების, მხატვრულ-სტილური მოდელებისა თუ მოდიფიკაციათა განვრცობის კანონზომიერებათა ისტორიული კვლევა, კინოს ტექნოლოგიური განვითარების ზემოქმედება და გავლენა კინოესთეტიკაზე და ა. შ.

მსოფლიო კინოს ისტორიის შესწავლისათვის აუცილებელია მისი პირველი ნაბიჯების გაანალიზება, კულტურულ ცხოვრებაში მისი როლის გააზრება, ტექნიკური გამოგონებიდან ხელოვნების დარგად გადაქცევის პროცესის განხილვა და სათანადო დასკვნების გამოტანა. ამასთანავე, მნიშვნელოვანია მის წიაღში აღმოცენებული მხატვრული მიმდინარეობების არსის განსაზღვრა, კინოს სხვადასხვა სახეობების (მხატვრული, დოკუმენტური, ანიმაციური, სამეცნიერო-პოპულარული, სასწავლო) არქიტექტონიკისა და ფორმების საფუძვლიანი გაანალიზება. მიზანმიმართული და საჭიროა კინოს, როგორც ფენომენის არსის განხილვა მსოფლიოს პოლიტიკური, სოციალურ-ეკონომიკურსა და კულტურული განვითარების ასპექტების ჭრილში, რადგან ამ გარემოებებმაც არანაკლები როლი ითამაშეს მისი წინსვლის საპასუხისმგებლო საქმეში.

ყოველივე ამის პარალელურად, მსოფლიო კინოს ისტორიისათვის აუცილებელია კინოს ზოგადთეორიული საკითხების გაცნობა-შესწავლა. ამ მიზნით სასურველია ცნობილი კინოთეორეტიკოსების ნაშრომების გაცნობა, რათა გაირკვეს თავად კინოს თეორიის გარკვეული მიზანშეწონილობა და დანიშნულება იმ დოქტორანტებისათვის, რომლებიც მსოფლიო კინოს ისტორიის მიმართულებით მუშაობენ.

2. კინო და ცენზურა

მიმართულების სასწავლო-კვლევითი პრობლემატიკა ეხება კონკრეტულ საკითხებს: კინოხელოვნების ისტორიისა და მეოცე საუკუნის ისტორიის ურთიერთმიმართება კონკრეტულ ეპოქებში და პირველ რიგში, საბჭოთა კავშირის ისტორიასა და ნაციზმის ისტორიაში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული კინოს ისტორია, ქართული კინოს იგავისებური ენა, რომელიც ცენზურასთან „ურთიერთობის“ ფორმად ჩამოყალიბდა.

ხელოვანი, რომელსაც მოღვაწეობა საბჭოთა ცენზურის პირობებში უხდებოდა, იძულებული იყო, ან დამორჩილებოდა გაბატონებულ იდეოლოგიას, ან ეპოვა ის გზები, ანუ ის მხატვრული ფორმები, რომელთა მეშვეობითაც იგი თავის ნამდვილ სათქმელს იტყოდა. მათი ნამუშევრების თავისებურებაც, ამ გარემოებებმა განაპირობა.

ეს პრობლემატიკა კინოს ისტორიის დარგში საკითხის მრავალი კუთხითა და მრავალი ასპექტით შესწავლას მოითხოვს და სწორედ ეს განაპირობებს დოქტორანტთა საკვლევო თემების მრავალფეროვნებას.

პროგრამა საკვლევ თემატიკას ფარგლავს კონკრეტული პერიოდით: მეოცე საუკუნის კინოს ისტორია, კინოს სოციოლოგია, ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიის ახლებური გააზრება. ამავე დროს, პროგრამა შესაძლებლობას იძლევა მოიცვას ისტორიული მეცნიერებები, სოციოლოგია, ფსიქოლოგია, ლიტერატურის, თეატრის, სახვითი ხელოვნების ისტორია.

განიხილება ცენზურის ისტორია ხელოვნების სხვა დარგებში. ის, თუ რა როლს ასრულებდა დამკვეთი და როგორი იყო მისი ურთიერთობა ხელოვანთან; ცენზურის დასხვა ეპოქაში.

ამავე დროს, მნიშვნელოვანია მიენიჭება ისეთ საკითხებს, როგორცაა ცენზურის როლი ე.წ. უშინაარსო ხელოვნებაში – მუსიკა, არქიტექტურა და იმას, რომ ხშირად აქ „ცენზორის“ როლს არა დამკვეთი, არა სახელმწიფო, არამედ პუბლიკა ასრულებს.

ცენზურის ისტორიის საინტერესო ფურცელია XX საუკუნის 30-იანი წლების დასაწყისი, როცა სსრკ-ში იკრძალება „მიმართულებები“, „ფორმალიზმად“ და „ბურჟუაზიულ გადმონაშთად“ ცხადდება და ძალაში მოდის ერთიანი მხატვრული მეთოდი – სოციალისტური რეალიზმი, როგორც იდეოლოგიის მთავარი საყრდენი.

საკვლევ თემათა შორის შეიძლება იყოს „მთავლიტის“ თანამდებობა კინოში და მისი გავლენის, უფლებამოსილების სფეროები, უშულო ჩარევა კინოფილმის ბედში – სცენარიდან საბოლოო პროდუქტამდე – ფილმამდე და აკრძალვის ფორმების იტორი, როგორც მთლიანობაში ქართული-საბჭოთა კინოს თავისებური ისტორიის, მისი არსებობის განმსაზღვრელის ანალიზი.

საკვლევო თემების ერთ-ერთი მიმართულებაა სტალინური კინოხელოვნების მოდელები, ისტორიულ ფონზე და მეორე მხრივ, ზოგიერთ შემთხვევაში, კინოს გარკვეული გავლენა ისტორიულ მოვლენებზე.

მნიშვნელოვანია, სტალინის ეპოქის ისეთი პროდუქტის, როგორცაა – „უკონფლიქტობის ეპოქა“ და მისი არსებობის მიზეზების გაანალიზება-შესწავლა, არა მხოლოდ ისტორიული კუთხით, არამედ წმინდა თეორიული კონცეფციებითაც, ვინაიდან, ამ ეპოქაში ქართული (საბჭოთა კინო) ახალ ფორმასა და სტილს იძენს, ახალ მხატვრულ სახეებს ქმნის და ახალ ტენდენციებს აყალიბებს.

ერთ-ერთი საკვლევო თემა შესაძლებელია იყოს – საზოგადოების, როგორც ცენზორის, პრობლემის აქტუალურობა, რომელიც ამ თვისებას დღესაც არ კარგავს და არატოტალიტარულ სახელმწიფოშიც კი, ბევრი მოვლენისა თუ

ფაქტის განმსაზღვრელია. ამ საკითხებზე მსჯელობა იწყება უფრო საბჭოთა კავშირის დანგრევის შემდეგ, როცა ხელისუფლება აღარ აკონტროლებს კინოს.

აღსანიშნავია, ამ საზოგადოების ნაწილს წარმოადგენს პროდიუსერიც, რომელიც ევროპასა თუ ამერიკაში და ყოფილი საბჭოთა კავშირში ქვეყნებშიც, ცენზორია გარკვეული თვალსაზრისით.

რეჟისორისა და პროდიუსერის, როგორც ცენზორის, ურთიერთობის საკითხი თითქმის სრულადაა გამოუკვლეველია კინოს თეორიაში, ისევე, როგორც გამოუკვლეველია საზოგადოების, მედიის როლი... მაგალითად, რას უკეთავს პუბლიკა კინოს და რის წინააღმდეგ იბრძვის... რა არის თვითცენზურა? 90-იანი წლების ქართული კინო მდიდარია მაგალითებით, რომლებიც ამ თემის კვლევის საშუალებას იძლევა.

3. ქართული კინო მითოლოგიურ-ფოლკლორულ ასპექტებში

საკვლევი თემა და მასში შემავალი პრობლემატიკა შეიცავს ეროვნულ (და მსოფლიო) კინემატოგრაფში მითისა და მასთან დაკავშირებული ზეპირსიტყვიერი ფოლკლორის აღმოცენებისა და ტრანსფორმირების მიზეზებსა და შედეგების კვლევა-შესწავლას.

საკვლევ თემა შეიძლება იყოს მითის შექმნის მიზეზები და კინემატოგრაფში მათი ადგილის დამკვიდრების შემთხვევები, რასაც გარკვეული განსხვავებები აქვს და გამომდინარეობს იქიდან, თუ რა რეალური, თუნდაც სულიერ კავშირშია სამყარო იმ მომენტში, როდესაც ესა თუ ის მითი იქმნება. მითში ჩადებულია წინაპართა სიბრძნის რწმენა, ამიტომ გარე სამყაროს ფაქტების გაცნობიერება რწმენის საქმე ხდება, ის კი შეგრძნებებს არ ექვემდებარება, არ საჭიროებს.

არჩევანი შეიძლება შეეხოს, ეროვნულ კინოში XX საუკუნის 50-იანი წლების მიწურულსა და 60-იანების წლების დასაწყისში გაჩენილ ტენდენციებს, ვინაიდან მითოსი შეიცავს დაფარულ საზრისს, ფანტასტიკური სახეებისა და წარმოდგენების მიღმა არსებულს. ამ საზრისის წვდომასა და გამოვლენას ისახავს მიზნად თანამედროვე მეცნიერული ანალიზიც. მაგრამ ამავე დროს, ხაზგასმით აღინიშნება, რომ თანამედროვე გონება ვერ მოიცავს ადამიანის კულტურული არსებობის ყველა ფორმას, მითოსის სტრუქტურა ვერ დახასიათდება, როგორც რაციონალური.

ასეთ ვითარებაში სათქმელის შეფარვის გზები გამართლებული იყო და მეორე მხრივ, ახალ ფორმებს იძენდა, ვინაიდან, ლეგენდა და მითი – ორივე ისტორიულ ამბებს გვამცნობს, მაგრამ მითი ბურუსით მოცულ წარსულს განეკუთვნება. აქედან ჩნდება ცნება „მითური დრო“ ანუ დრო, როდესაც სამყარო უფრო სხვანაირად გამოიყურებოდა. ლეგენდას საქმე ისტორიულ პერსონაჟებთან აქვს, ის განეკუთვნება განსაზღვრულ ადგილს და შეიძლება დროსაც, დაკავშირებულია მოვლენის რიტუალურ ან სოციალურ მნიშვნელობასთან. ამდენად, საკვლევ ობიექტად, ეს მიმართულება (და მისი განშტოებების) არჩევია შესაძლებელი.

ერთ-ერთი თემა შეიძლება იყოს დროისა და ახალი მითოლოგიური სისტემების დაბადება, ვინაიდან ყველა დრო საკუთარ მითებს ქმნის და თანამედროვე მითების გმირებს იმ ახალ რეალობასთან უწევთ შეგუება, როდესაც მითის

თანამედროვე შემოქმედნი ცხოვრობენ და ქმნიან. ანუ ქმნიან თანამედროვე მოდელს.

თუ მხატვრული ნაწარმოები მოდელირებული სინამდვილეა, ე.ი. თუ სინამდვილე წარმოადგენს სამყაროს კანონების მიხედვით მოდელირებულ მხატვრულ ნაწარმოებს, ეს ხელს არ უშლის, რომ მხატვრული ნაწარმოები დროებით დასცილდეს მასში ასახულ სინამდვილეს და საკუთარ თავში წარმოადგინოს საკუთარი კონსტრუირების იმანენტური პრინციპი, ე.ი. იქცეს როგორც საკუთარი ცალკეული მომენტების, ასევე ყოველივე იმის მოდელად, რაც მის სფეროში მოექცა. დოქტორანტს საკვლევ თემად ამ პრობლემების შესწავლა დამუშავებას ვთავაზობთ.

საინტერესოა და არსებითი იმ პროცესების თვალის მიდევნება და ანალიზი, როდესაც შემდეგ, ერთგვარ მითოლოგიურ „ჩვენად“ ქცეული შემოქმედი კვლავ „მეს“ ნიშნის პერსონად იქცა და მან დაიწყო, მითოლოგიური სამყაროს პერსონაჟთა მსგავსად – ადამიანებთან შინაგანი თვისებების ამოტანა, ყველაფრის განუმეორებლის, განსაკუთრებულის ძიება, ის, რაც ახლოს იყო გამომხატველ ბუნებასთან, საკუთარ თავთან, ერის თვისებებთან, ჯერ კომუნიზმის აჩრდილმა და შემდეგ ევროპაში (50-იანი წლების მიწურულსა და 60-იანების დასაწყისში) დაწყებულმა მოძრაობამ, ახლებურად შეფასებულმა სამყარომ, ახალმა იმედებმა, ახალმა ტალღამ, ქართველ ხელოვანთა და კინემატოგრაფისტთა რიგებშიც, შეიძლება პირდაპირი არა, მაგრამ უხილავი პასიონალური კავშირები დაამყარა.

რამდენად ჯდება ამ სისტემაში ქართული ეროვნული ხასიათი, ან ის გზა, რომელიც კულტურათა გზაგასაყარზე – ევროპა-აზიის აღმოსავლეთისა და დასავლეთის საზღვარზე მდგომმა საქართველომ განიცადა – მითური – უხსოვარი დროიდან დღემდე? რა ცვლილებები განიცადა ქართულმა ხასიათმა და შესაბამისად, ეროვნულმა კულტურამ საქართველოში კინემატოგრაფიული ნიმუშები დაბადა?

ამასთან, დროის ცვალებადობასთან ერთად, იცვლება დამოკიდებულება მხატვრული ნაწარმოების მიმართ, რაც მისი აღქმის თავისებურებებს განსაზღვრავს.

ამ საკითხების კვლევა იქნება პრიორიტეტული კონკრეტული მოდულის ფარგლებში.

სალოქტორო პროგრამის შედეგები

ქართული სახელმწიფოს ჩამოყალიბების პროცესი და მასთან ერთად, ცვლილებები საზოგადოებრივ-კულტურულ-ეკონომიკურ სფეროებში, ინტეგრაცია მსოფლიოსთან და ცხოვრების ევროპულ წესსზე გადასვლა, ცვლილებები საგანმანათლებლო სფეროში და მეცნიერულ კვლევებში, ბუნებრივია, კინემატოგრაფზეც (როგორც ხელოვნების ერთ-ერთ ყველაზე გახსნილ, სოციალურად აქტიურ და მობილურ დარგზე) აისახება და მუდმივად განახლებულ მიდგომას მოითხოვს. თანამედროვე (უახლესი) კინორეჟისურა და შესაბამისად, კინომცოდნეობა, ერთი მხრივ, ზედმიწევნით განათლებული და თეორიული ცოდნით შეიარაღებული პროფესიონალების არსებობას გულისხმობს, რასაც, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე მსოფლიო კინობაზარზე (რეალობის მთელი სპექტრის გათვალისწინებით) მიმდინარე პროცესები

კარნახობს და მეორე მხრივ, გულისხმობს კინომცოდნეს, რომელიც უახლესი და კლასიკური თეორიულ-ისტორიული ცოდნითაა აღჭურვილი.

სადოქტორო პროგრამის სრული კურსის დასრულებისა და სადოქტორო ნაშრომის მომზადების შემდეგ:

- დოქტორანტი შექმნის დისერტაციას, რომელიც იქნება ახალი სამეცნიერო მეთოდოლოგიით, საკითხის მიმართ ახლებური რაკურსით. არსითა და ფორმით დაწერილი ნაშრომი კინომცოდნეობაში,
- მიღებული ცოდნა კურსდამთავრებულს საშუალებას მისცემს თავისი წვლილი შეიტანოს ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიისა და თეორიის ახლებურად შესწავლა-დაწერაში;
- კურსდამთავრებული შეძლებს კინოს სოციოლოგიის, კინოფილმის, კინოხელოვნების საზოგადოებაზე ზემოქმედების უკეთ გააზრებასა და ამ საკითხებზე მუშაობის გაგრძელებას;
- ექნება ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიისა და თეორიის (და თეორიის ისტორიის) საფუძვლიანი ცოდნა;
- გამოიმუშავებს საკვლევი მასალის, პრობლემების მიმართ ინტერდისციპლინარული მიდგომას;
- კარგად გააზრებს და გააცნობიერებს კინოს ისტორიისა და თეორიის, პოლიტიკურ-სოციალური და ისტორიული მიმართებებისა და კინოხელოვნების ურთიერთობის საკითხებს;
- ეცოდინება კინოს თეორიის მნიშვნელოვანი საკითხები და გამოიმუშავებს კინოხელოვნების ნიმუშის, ამა თუ იმ მიმდინარეობის, მოვლენის აღქმისა და განსჯის, ანალიზის უნარს;
- ექნება კინემატოგრაფის, კინოთეორიისა და კინემატოგრაფის თეორიული შესწავლის სფეროში მიმდინარე პროცესების დრმა ცოდნა;
- ეცოდინება ის მნიშვნელოვანი, პრიორიტეტული და მეორეხარისხოვანი ფაქტები თუ მოვლენები, ტენდენციები და მიმდინარეობები, რომლებსაც ადგილი ჰქონდათ კინოს ისტორიაში;
- შეძლებს წერითი და ზეპირი ფორმით მხატვრული ნაწარმოების მეცნიერულ გაანალიზებას და თეორიული მაგალითების, ცოდნის გამოყენებას ამა თუ იმ კინემატოგრაფიული მოვლენის, ფაქტის ანალიზის პროცესში;
- აიმაღლებს წერის კულტურასა და ახალ უნარ-ჩვევებს შეიძენს;
- გაუჩნდება შემოქმედებითი მიდგომა კინოსა და საზოგადოდ ხელოვნების ნაწარმოების მიმართ;
- გამოუმუშავდება უმაღლეს სასწავლებელში სალექციო კურსების მაღალ მეცნიერულ და მეთოდურ დონეზე წარმართვის უნარ-ჩვევები;
- გამოიმუშავებს კრიტიკული დამოკიდებულების უნარ-ჩვევებს;
- ეცოდინება კინოს თანამედროვე თეორიებისა და თეორიის კლასიკოსების ნაშრომები, მნიშვნელოვანი თეორიული საკითხები, როგორც კინემატოგრაფის, ასევე ზოგადკულტუროლოგიურ, თანამედროვე ფილოსოფიურ, სოციოლოგიურ მოძღვრებათა სფეროებში;
- შეძლებს ცოდნის გამოყენებას ამა თუ იმ კინემატოგრაფიული მოვლენის, ფაქტის, არტეფაქტის ანალიზის პროცესში

სწავლების სრული კურსის გავლის შემდეგ, დოქტორანტს აქვს: აკინომცოდნეობის, როგორც როგორც ისტორიული, ასევე თეორიული, შემოქმედებითი კანონებისა და პრინციპების ფართო, ღრმა და სისტემური ცოდნა, რაც მას საშუალებას მისცემს, ერთი მხრივ, დამოუკიდებლად აწარმოოს კვლევა სწავლის პერიოდში მიღებულ ცოდნაზე დაყრდნობით; ამავე დროს, ეს ცოდნა გადასცეს ახალგაზრდა მკვლევარებს (ბაკალავრიატისა თუ მაგისტრატურის საგანმანათლებლო საფეხურის სტუდენტებს, პროფესიული პროგრამების თუ სხვა ტიპის სახელოვნებო სასწავლებლების მსმენელებს); დარგის სპეციფიკის თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა.

სწავლის პერიოდში მიღებული გამოცდილება დოქტორანტს გაუღრმავებს ცოდნას კინოსა და ტელევიზიის, როგორც შემოქმედებითი მოვლენისა და როგორც ინდუსტრიის; ხელოვნების, როგორც საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ვითარებისგან განუყოფელი სფეროსა და შემოქმედებით-პრაქტიკულ შესაძლებლობების მქონე მოვლენაში შემოქმედებითი პრობლემების გადაჭრის გზების შესახებ.

ბ) მიღებული ცოდნა და სწავლის დროს პრაქტიკაში გამოყენებული (იქნება ეს, უშუალოდ სწავლების – სალექციო – პროცესი და მათი მიმდინარეობისას მიღებული ანალიტიკური დაკვირვება და თეორიული ანალიზი, პლუს – პარალელურ რეჟიმში მიღებული განათლება ხელოვნებისა თუ მეცნიერების სხვა დარგებში) გამოცდილება, დოქტორანტს შესაძლებლობას მისცემს, პრაქტიკულ-შემოქმედებით მოღვაწეობასთან ერთად, მის პარალელურად, აწარმოოს სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოები ქართული თუ მსოფლიო კინოპრობლემების, თანამედროვე ეტაპზე მიმდინარე პროცესების შესწავლისა და ახალი დასკვნების გაკეთების თვალსაზრისით, მათ საერთაშორისო სტანდარტებთან შესატყვისობაში მოყვანით და საკუთარი კვლევები არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ სხვა ქვეყნების სტუდენტებისა და კინოს მკვლევართა, კინოში მოღვაწე სხვა ადამიანებისთვისაც საინტერესო გახადოს. ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა, სამეცნიერო კვლევებისა და პედაგოგიური უნარ-ჩვევების ახალ და თანამედროვე კვლევის მეთოდებთან თანახმობა და ახალი სისტემების დანერგვა, როგორც თეორიულ-ანალიტიკური საქმიანობა, ასევე პედაგოგიკისა და თანამედროვე კინოს განვითარების გზების ძიება და ცოდნის სხვებისთვის გადაცემისთვის მზაობა.

გ) დოქტორანტს, სწავლის პროცესში მიღებული ცოდნისა და გამომუშავებული უნარ-ჩვევების, კრიტიკული მიდგომის გათვალისწინებით, შეეძლება არსებული როდესაც, არასრული და წინააღმდეგობრივი მონაცემების ანალიზი; შეუძლია მოახდინოს ახალი მიდგომების სინთეზი, რითაც კინოხელოვნების კვლევის სფეროში ახალი მეთოდოლოგიის შემუშავება-განვითარებას შეუწყობს ხელს; მას ექნება უნარი, პრობლემის გადაჭრისათვის დამოუკიდებლად მიიღოს სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილება და საჭიროების შემთხვევაში, გამოიყენოს დამატებითი რესურსები.

- 3) დოქტორანტისთვის კომუნიკაციისთვის საჭირო პრაქტიკულ-თეორიული უნარების ფლობა აუცილებელია. ამ უნარებს იგი გამოიყენებს როგორც მკვლევარი-მეცნიერი (ისტორიკოსი და თეორეტიკოსი), ასევე როგორც პედაგოგი (სწავლების სხვადასხვა საფეხურზე და სხვადასხვა აუდიტორიასთან

ურთიერთობისას) და როგორც მეცნიერი-მკვლევარი საკვლევ მასალასა და სამეცნიერო საზოგადოებასთან (სამეცნიერო წრეები, გამომცემლობები, „საჭირო“ პროფესიონალთა გარემო, სხვა პედაგოგები) ურთიერთობებს პროცესში; შესაძლებლობების სხვებისთვის, როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული ცოდნის გადაცემისას.

ერთი ან ორი უცხო ენის ცოდნა, სულ მცირე, B 2 დონეზე, დოქტორანტსა და მომავალ სპეციალისტს – თეორეტიკოსსა და პედაგოგს გამოადგება კოლეგებთან, საერთაშორისო სამეცნიერ-კონფერენციებზე, სემინარებსა თუ ვორქშოპებზე, საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობისას გამოადგება.

d) სასწავლო პროგრამა და სწავლის პროცესი დოქტორანტს პირობას უქმნისაწარმოოს სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოები, რისთვისაც იყენებს: როგორც ძირითად პროგრამულ, ასევე თანმდევ ყველა რესურსს, იქნება ეს სწავლებისსალექციო ნორმებისა თუ ძირითადი საკონტაქტო საათების მიღმა დროისორგანიზება (მუშაობა პრაქტიკაზე, მასალის მოძიება – მუზეუმებში, არქივებში, ინტერნეტში, სპეციფიკური ლიტერატურის მიგნება-მოპოვება და დამუშავება); უნივერსიტეტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზისა და ბიბლიოთეკის გამოყენებისათვისება; მას შეეძლება – სალექციო და პრაქტიკულ სამუშაოებისთვის საჭიროდროის ორგანიზება და პრაქტიკულ-თეორიული მუშაობის ბადის დაგეგმვა; თანამედროვე კვლევის მეთოდების გამოყენება და ახალი სისტემების დანერგვა, როგორც თეორიულ-ანალიტიკური მუშაობის, ასევე პედაგოგიაში და ახალისასწავლო-სამეცნიერო ჯგუფების (ორგანიზაციების) სტრუქტურაში მუშაობისა, თუ მათი შექმნის პროცესში; შესაბამისად, შეძლებს იგივე უნარების სხვისთვის გადაცემა-გაზიარების, მათი სასწავლო პროცესის დაგეგმვა-ორგანიზებას. დოქტორანტი შეძლებს კინოს ისტორიასა და თანამედროვე კინოში, კლასიკურდა თანამედროვე თეორიებში მუდმივად განახლების პროცესებში ორიენტირებასა და ახალი აზროვნების დანერგვას თანამედროვე რეალობაში; თანამედროვე კინოსა და კინორეჟისურის ფუნქციებისა და ამოცანების, ფილმწარმოებისა და შემოქმედებით ჯგუფებთან, არქივებთან, ექსპერტებთან ურთიერთობის შესწავლასა და გამოყენებას; გამოიმუშავეს სამუშაო დროის დაგეგმვის, კვლევის პროცესის ორგანიზებისა და მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფის ძირითადი პრინციპების უნარს; კონკრეტული დარგის საზოგადოებრივ და სახელოვნებო მეცნიერებებთან ინტეგრირების, მსოფლიო კულტურასთან ერთიანი კონტექსტის აღმოჩენისა და კავშირების არსებობის საფუძვლიანად დასაბუთების უნარს.

დ) იკვლევს კონკრეტულად, კინოხელოვნებისა და საზოგადოდ, კულტურის მნიშვნელოვან მოვლენებს და მასთან დაკავშირებულ, საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვან ასპექტებზე ამახვილებს ყურადღებას; ობიექტურად და პროფესიულად აფასებს იმ ადგილს, რომელიც კინემატოგრაფს უკავია კაცობრიობის აზროვნების ჩამოყალიბების, განვითარებისა და ცნობიერებაზე ზემოქმედების სფეროში: იკვლევს და აანალიზებს კინონაწარმოებს, მისი შექმნის წინაპირობებს რეალური გარემოებების ანალიზთან კონტექსტში და შეისწავლის კინოხელოვნებას, როგორც ლიტერატურის, სახვითი ხელოვნების, სოციოლოგიის, ფილოსოფიის, ფსიქოლოგიის, საზოგადოებრივი ცხოვრების, პოლიტიკის, ისტორიის განუყოფელ ნაწილს, მისი განვითარებისა და მიმდინარეობის სხვადასხვა ეტაპზე.

პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

- პედაგოგიური და სამეცნიერო მოღვაწეობა უმაღლეს სასწავლებლებში;
- პედაგოგიური მოღვაწეობა საჯარო – ზოგადსაგანმანათლებლო და სახელოვნებო სკოლებში;
- შესაბამის მუხეუმებსა და არქივებში კვლევითი და ადმინისტრაციული საქმიანობა (ხელმძღვანელ პოზიციაზე);
- სამეცნიერო და ადმინისტრაციული საქმიანობა კვლევით-სამეცნიერო დაწესებულებებში;
- სახელმწიფო და არასამთავრობო სექტორში სახელოვნებო მიმართულებით ადმინისტრაციული ან მკვლევარ-ექსპერტის სამუშაოს შესრულება;
- დამოუკიდებელი ექსპერტის, მკვლევარის, სტატუსით მუშაობა;
- პროექტის დაგეგმვა, ამოცანების განსაზღვრა და განხორციელება, თანამშრომლობა ადგილობრივ და საერთაშორისო ფონდებთან;
- სამეცნიერო ჯგუფში მუშაობა, როგორც კონკრეტული ამოცანის შემსრულებლის, ისე ჯგუფის ხელმძღვანელის რანგში;
- მუშაობა კინოსტუდიებში, კინოკომპანიებში – კინომცოდნის, რედაქტორის, ექსპერტის რანგში;
- მუშაობა ტელევიზიებში, სპეციფიკურ თუ საზოგადოებრივ ჟურნალ-გაზეთებში, კულტურის ექსპერტის, გადაცემების ავტორის, რედაქტორის პოზიციებზე.

სადოქტორო პროგრამის რეზიუმე

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სადოქტორო პროგრამა კინომცოდნეობაში – **კინოკულტურა და მხატვრულ-ისტორიული პარადიგმები** – შედგება სამი კვლევითი სფეროსგან, სამი ძირითადი მოდულისგან – რომელთა მთავარი არსია – თანამედროვე და ახალი ქართული და მსოფლიო კინოს ისტორიისა და თეორიის

ზოგადკულტუროლოგიურ და ისტორიულ კონტექსტში გამოკვლევა. ეს მოდულებია:

ა) **ქართული კინო მითოლოგიურ-ფოლკლორულ ასპექტებში** – გულისხმობს კინოს – როგორც კლასიკური ლიტერატურის, ეროვნული ფოლკლორის, ადგილობრივი და საერთაშორისო მითოლოგიის საფუძველზე დამყარებული ხელოვნების და მისი კონკრეტული ნიმუშების, ფორმების გაანალიზებას და მითური საფუძვლების გავლენას ნაწარმოების კონცეფციაზე, არსსა და მხატვრულ ფორმაზე;

ბ) **კინო და ცენზურა** – ეხება კინოხელოვნების ისტორიისა და მეოცე საუკუნის ისტორიის ურთიერთმიმართებას კონკრეტულ ეპოქებში და პირველ რიგში, საბჭოთა კავშირის ისტორიასა და ნაციზმის ისტორიაში; ქართული კინოს ისტორიას, იგავურ ენას, რომელიც ცენზურასთან „ურთიერთობის“ ფორმად ჩამოყალიბდა.

ბ) **მსოფლიო კინოს ისტორია** – შეიცავს მსოფლიო კინოს ისტორიის სხვადასხვა ეტაპის, კინოჟანრების თავისებურებების, კინოს სპეციფიკური ტენდენციების, კინოენის არსისა და ესთეტიკური კონცეფციების შესწავლა-ანალიზს

არჩეული მოდულის პროგრამის დასრულებისა და დისერტაციის წარმატებით დაცვის შემდეგ დოქტორანტს ენიჭება აკადემიური ხარისხი **ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, Film Sciences**

ქორეოლოგია

ქორეოგრაფიული ხელოვნების ისტორია და თეორია Ph.D. Program in history and theory the choreography

პროგრამის დახასიათება (მიზანი, შინაარსი)

მიზანი: სადოქტორო პროგრამის მიზანია მოამზადოს კვალიფიციური სპეციელისტები ქორეოლოგიის (ქორეოგრაფიული ხელოვნების სამეცნიერო კვლევის) დარგში, რომელთა პროფესიული ცოდნა ხელს შეუწყობს ქორეოგრაფიული ხელოვნების განვითარებას საშემსრულებლო და პედაგოგიური მიმართულებით, ასევე გაამყარებს და განავითარებს ქორეოლოგიური კვლევების ადგილს ზოგად სახელოვნებო მეცნიერებათა რიგში.

სადოქტორო პროგრამა წარმოადგენს ქორეოგრაფიული ხელოვნების სამეცნიერო კვლევის რამდენიმე მიმართულებას. კერძოდ, იგი განკუთვნილია საცეკვაო ფოლკლორის ისტორიული განვითარების, შემოქმედებითი ფორმების თავისებურებისა და საცეკვაო ნიმუშების ფიქსირება-კონსერვაციის შესწავლისათვის. ეთნო-ქორეოლოგიური კვლევების მნიშვნელობას ეროვნული კულტურისადმი, ისტორიულ-ეთნიკურ-ფიქსირება-კონსერვაციისადმი და ქართული ფოლკლორული ტრადიციებისადმი საყოველთაო ინტერესი განსაზღვრავს.

ხალხური ქორეოგრაფიის არქაული ფორმების ძიება და მათი შესწავლა არქეოლოგიური და ისტორიულ-ლიტერატურული მასალის ახლებურად გააზრების საფუძველზე ხდება. კვლევის ობიექტად საცეკვაო ფოლკლორული ნიმუშის ფუნქციურ-შინაარსობრივი და ვიზუალურ-ქმედითი ბუნება იქცევა, რომელიც ხალხური ცეკვის მხატვრულ-ესთეტიკური ღირებულების,

გამომსახველობითი საშუალებების, პირობითობა-სიმბოლურობისა და მრავალი სხვა საკითხის შესწავლას ემსახურება.

განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ქართული ქორეოგრაფიული საგანძურის, ჯერ კიდევ შემონახული საცეკვაო წეს-ჩვეულებების ფიქსირება, ამ კონტექსტში წარმოდგენილი სადოქტორო პროგრამის ფარდლებში შესაძლებელია დამუშავდეს, მათი შემდგომი პრაქტიკული განხორციელებისათვის, საექსპედიციო (ქორეოგრაფიული ექსპედიციის) მუშაობის თეორიული საფუძვლები.

სადოქტორო პროგრამა წარმოადგენს დარგში არსებული სამაგისტრო პროგრამების გაგრძელებას და მიზნად ისახავს:

- სტუდენტებს მისცეს გაღრმავებული ცოდნა თანამედროვე სახელოვნებო მეცნიერებაში კერძოდ, ქორეოგრაფიული ხელოვნების (საცეკვაო ფოლკლორის) კვლევის თანამედროვე ფორმებსა და მეთოდოლოგიაში;
- ხელი შეუწყოს დოქტორანტს სადოქტორო საკვალიფიკაციო ნაშრომის შესრულებასა, დაცვასა და აკადემიური ხარისხის მოპოვებაში;
- დოქტორანტი მოამზადოს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში აკადემიური მოღვაწეობისათვის;
- დოქტორანტი ჩამოაყალიბოს, როგორც დამოუკიდებელი თანამედროვე მეცნიერი, მკვლევარი.

პროგრამით გათვალისწინებული საგარეულო საკვლევი საკითხები

პროგრამით გათვალისწინებული საკვლევი საკითხები მოიცავს ქორეოგრაფიული ხელოვნების ყველა ნაირსახეობრივ (ხალხური, კლასიკური, სამეჯლისო თანამედროვე ცეკვის) ფორმას, მათ შორის პრიორიტეტულია პრობლემატიკა, რომელიც ითვალისწინებს ქართული საცეკვაო ტრადიციების შესწავლას. კერძოდ:

ისტორიულ - ეთნოგრაფიული მიმართულების საკითხები:

- ქორეოგრაფიული ხელოვნების არქეოლოგიური, ისტორიულ-ლიტერატურული და ეთნოგრაფიული წყაროების შესწავლა;
- ქორეოგრაფიული ხელოვნების გენეზისი, პერიოდიზაცია, კონკრეტული ისტორიული პერიოდის შესწავლა;
- უძველესი საცეკვაო ტრადიციების შესწავლა ფუნქციურ-შინაარსობრივი და რეგიონალური თავისებურებათა გათვალისწინებით;
- აუთენტური პირველწყაროს სასცენო ინტერპრეტირება და ა.შ.

თეორიული მიმართულების საკითხები:

- ქორეოგრაფიული ტერმინოლოგია;
- ქორეოგრაფიის სინთეზურობა;
- ქორეოგრაფიის გამომსახველობითი საშუალებანი;
- პირობითობა-სიმბოლურობა;
- სივრცე და დრო ქორეოგრაფიაში;
- ცეკვის კლასიფიკაციური სისტემები;
- ქორეოგრაფიული ხელოვნების შესწავლის პედაგოგიურ-მეთოდოლოგიური თავისებურებანი;
- საცეკვაო ნიმუშის ფიქსირება-კონსერვაცია და ა.შ.

კრიტიკის საკითხები:

- საცეკვაო ნიმუშის ქორეოგრაფიული ანალიზი;
- შემოქმედებითი პორტრეტი;

- თანამედროვე ტენდენციები და ა.შ.

შედეგები

ქორეოგრაფიის სახელოვნებო მეცნიერების სადოქტორო პროგრამის დასრულების შემდეგ კურსდამთავრებული:

ა) ფლობს საფუძვლიან და ღრმა ცოდნას ქორეოგრაფიის სახელოვნებო მეცნიერებაში, საცეკვაო ფოლკლორის კვლევის თანამედროვე ფორმებსა და მეთოდოლოგიაში;

ფლობს უნარს მოახდინოს სახელოვნებო დარგის აქტუალური პრობლემატიკის დადგენა და შემოგვთავაზოს მისი გადაჭრის გზები; ფლობს უნარს მოახდინოს ხელოვნების (საცეკვაო) ნიმუშის კომპლექსური კვლევის ანალიზი: შინაარსისა და ფორმის ერთიანობის, ელემენტებად დანაწევრების და ერთიან, სინთეზურ ბუნებაში დანახვის, აბსტრაგირებისა და სხვა, მომიჯნავე დარგებთან ურთიერთკავშირების დადგენის უნარი.

აღნიშნულ თეორიულ ცოდნას გამოიყენებს პრაქტიკულ სამემსრულებლო სფეროში, რითაც მოახდენს ხელოვნების (ქორეოგრაფიის) პრაქტიკული განვითარების სრულყოფას;

ფლობს უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სალექციო კურსების მაღალ მეცნიერულ და მეთოდურ დონეზე წარმართვის უნარ-ჩვევებს; დაიცვას სადოქტორო საკვალიფიკაციო ნაშრომს და მოიპოვოს დოქტორის აკადემიური ხარისხი.

ბ) დოქტორანტს აქვს ფართო, ღრმა და სისტემური ცოდნა ქორეოგრაფიული ხელოვნების სამეცნიერო შესწავლის (ქორეოლოგიის) ყველა მიმართულებით:

ქორეოგრაფიის ისტორიული განვითარებისა და გენეზისის საფუძვლიანი ცოდნა;

ქორეოგრაფიული ხელოვნების შემოქმედებითი ფორმის თავისებურების, სინთეზურობის, გამომსახველობითი საშუალებების, კლასიფიკაციური სისტემების, სადადგმო ხელოვნებისა და ქორეო-პედაგოგიკის საკითხების საფუძვლიანი ცოდნა;

ქორეოგრაფიული ნიმუშის კრიტიკული ანალიზის უნარი;

რომელიც ქორეოგრაფია– ქორეოლოგიის დარგში რეფერირებად საერთაშორისო პუბლიკაციისათვის აუცილებელი სტანდარტის დონეზე მუშაობის საშუალებას იძლევა.

შეუძლია ქორეოგრაფიულ ხელოვნებაში არსებული ეთიკური დილემების ანალიზი, მართვა და მათი გადაჭრა. სრულად ფლობს ქორეოგრაფია – ქორეოლოგიის სპეციფიკურ (თეორიულ და კვლევით) მეთოდებს.

გ) დოქტორანტს შეუძლია შეიმუშაოს ახლებური კვლევითი და ანალიტიკური მიდგომები ქორეოგრაფია– ქორეოლოგიაში არსებული პრობლემური საკითხების მიმართ, რომლებიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული და აისახება საერთაშორისო რეფერირებად პუბლიკაციებში.

შეუძლია ახალი ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენება ქორეოგრაფიული

ხელოვნების როგორც შემოქმედებითი, ასევე სამეცნიერო მიმართულებით. აქვს უნარი ქორეოგრაფიის საშემსრულებლო, პედაგოგიურ და თეორიულ სფეროში ახლებური მეთოდების დანერგვის.

დამოუკიდებლად გაგმავს, ახორციელებს და ზედამხედველობს როგორც ინოვაციურ ქორეოლოგიურ კვლევას, ასევე ჩატარებული კვლევის შედეგების პრაქტიკულ ქორეოგრაფიაში გამოყენებას.

დ) დოქტორანტს ფაქტობრივი მასალისა და მრავალგვარი ინფორმაციული წყაროს შეჯერების საფუძველზე შეუძლია არგუმენტირებული, ლოგიკურად გამართული და შინაარსობრივად მნიშვნელოვანი დასკვნის გაკეთება ქორეოგრაფია – ქორეოლოგიაში არსებული საკითხების ირგვლივ.

კრიტიკული მიდგომის გათვალისწინებით შეუძლია რთული, არასრული და წინააღმდეგობრივი მონაცემების ანალიზი. შეუძლია ახალი მიდგომების სინთეზი, რითაც ქორეოგრაფია – ქორეოლოგიის სფეროში ახალი მეთოდოლოგიის შემუშავება / განვითარებას უწყობს ხელს.

აქვს უნარი პრობლემის გადაჭრისათვის დამოუკიდებლად მიიღოს სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილება და დოქტორანტს შეუძლია რთული და სადავო ინფორმაციის გაანალიზება და საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი რესურსების გამოყენება.

ე) იცნობს და თავისუფლად იყენებს თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებს (ICT) და შეუძლია მათი შემოქმედებითი და კრიტიკული გამოყენება ქორეოგრაფია – ქორეოლოგიის დარგისათვის სპეციფიკურ კონტექსტში პროფესიულ (ქორეოგრაფიულ) საზოგადოებაში საკუთარი მოსაზრებების დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა. საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან ქორეოგრაფიული თემატიკის პოლემიკაში ჩართვა უცხოურ ენაზე. შეუძლია ინფორმაციის გადაცემა ქორეოგრაფიულ სფეროში მომუშავე სპეციალისტებისა და არასპეციალისტებისათვის ამ უკანასკნელთა მომზადების ხარისხის გათვალისწინებით.

ვ) იკვლევს კონკრეტულად, ქორეოგრაფიისა და საზოგადოდ, კულტურის მნიშვნელოვან მოვლენებს და მასთან დაკავშირებულ, საზოგადოებისთვის მნიშვნელოვან ასპექტებზე ამახვილებს ყურადღებას; ობიექტურად და პროფესიულად აფასებს იმ ადგილს, რომელიც ქორეოგრაფიას უკავია კაცობრიობის აზროვნების ჩამოყალიბების, განვითარებისა და ცნობიერებაზე შემოქმედების სფეროში. ესმის ქორეოგრაფიის კულტურული ღირებულება და ეძებს აღნიშნული ღირებულების საზოგადოებაში დამკვიდრების ახალ გზებს.

პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

კურსდამდავრებულებს შეუძლიათ გააგრძელონ თავიანთი მოღვაწეობა:

- პედაგოგიაში (უმაღლეს, პროფესიულ, სახელოვნებო სკოლებში და სასწავლო ცენტრებში);
- სახელოვნებო, ჰუმანიტარულ და ეთნოგრაფიულ–ფოლკლორულ კვლევით დაწესებულებებში;
- პროფესიულ ქორეოგრაფიულ ანსამბლებსა და სტუდიებში;
- კულტურის განყოფილებებში და სამინისტროში;
- აწარმოოს დამოუკიდებელი კვლევები ჯგუფური და ინდივიდუალური საგრანტო პროგრამების ფარგლებში;
- ბეჭდვით და ელექტრო მედიაში.

სადოქტორო პროგრამის ხანგრძლივობა

სწავლების ხანგრძლივობა – საქართველოს კანონი “უმაღლესი განათლების შესახებ” ადგენს სულ მცირე 3 წლის ვადას. რიგ შემთხვევაში დოქტორანტს მიეცემა დამატებითი ვადა კვლევის დასრულებისათვის.

პროგრამის აკადემიური შინაარსი

ა) სადოქტორო პროგრამის მოცულობა და სასწავლო კომპონენტი

აღნიშნული მიზნის მისაღწევად პროგრამით განსაზღვრულია სამეცნიერო და სასწავლო კომპონენტების თანხვედრა კრედიტების შეფარდებით 120-60, სადაც 120 სამეცნიერო კომპონენტია, 60 – სასწავლო.

I სასწავლო კომპონენტი

სასწავლო კომპონენტი მოიცავს:

1. სპეციალურ სემინარების, რომლებიც ემსახურება ხელოვნების ისტორიის (ქართული, მსოფლიო) სფეროში ცოდნის გაფართოვებას და გაღრმავებას, კვლევის თანამედროვე მეთოდებში გარკვევა-ათვისებას.
2. პედაგოგიურ პრაქტიკას, რაც გამოიხატება პროფესორის ასისტენტობაში, მსგავს საქმიანობაში (ლექციის მომზადება) და გამიზნულია სასწავლო-პედაგოგიური უნარ-ჩვევების განსავითარებლად.
3. სემინარებს, რომლებიც ემსახურება დოქტორანტის ტრანსფერული უნარების განვითარებას, უმაღლესი სკოლის პედაგოგიკაში და განათლების მართვაში კომუნიკაციასა და მენეჯმენტში გარკვევას.
4. არჩევითი ბლოკი

II სამეცნიერო კომპონენტი

სამეცნიერო ხელმძღვანელი და დოქტორანტი შეიმუშავებენ ინდივიდუალურ გეგმას, რომლის მიხედვითაც წარიმართება კვლევა.

პროგრამის სამეცნიერო კომპონენტი ითვალისწინებს დოქტორანტის კოლოკვიუმს, კოლოკვიუმზე ხდება დოქტორანტის მიერ ჩატარებული სამუშაოს პრეზენტაცია მიმართულებაზე, დისკუსია, თემაზე არსებული ახალი სამეცნიერო ლიტერატურის განხილვა, დოქტორანტის წლიური ნაშრომის წარდგენა და განხილვა. ხელოვნებათმცოდნეობის მიმართულებით კოლოკვიუმი ტარდება სემესტრში მინიმუმ ორჯერ (გარდა I სემესტრისა).

პროგრამის აკადემიური შინაარსის დეტალური აღწერა ქვემოთ დართულ სპეციალურ სემინართა მოდულების ცხრილსა და პროგრამის ზოგად ბადეშია მოცემული.

სადოქტორო პროგრამის რეზიუმე

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სადოქტორო პროგრამა **ქორეოგრაფიული ხელოვნების ისტორიასა და თეორიაში** მოიცავს ორ პრიორიტეტულ კვლევით სფეროს – ქართული ქორეოგრაფიის ისტორიას და ქორეოგრაფიული ხელოვნების თეორიას.

პროგრამის დასრულებისა და დისერტაციის წარმატებით დაცვის შემდგომ დოქტორანტს ენიჭება აკადემიური ხარისხი **ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი (ქორეოლოგია)**, PhD in Arts Sciences (choreography).

პროგრამული კონცენტრაცია: ხელოვნებათმცოდნეობა

**ქართული ხელოვნება
მსოფლიო ხელოვნების კონტექსტში**

**The History of Georgian Art in the Context of World Art
Ph.D. Program**

**საკვალაფიკაციო დახასიათება
(მიზანი, შინაარსი, მნიშვნელობა)**

სადოქტორო პროგრამის მიზანია მოამზადოს ხელოვნებათმცოდნე, რომელიც საფუძვლიანად ფლობს ხელოვნების ისტორიის დარგში დაგროვილ ცოდნასა და კვლევის მეთოდებს; რომელსაც ექნება უნარი დამოუკიდებლად ჩაატაროს კვლევა, სიღრმისეულად გაიაზროს, კრიტიკულად მიუდგეს არსებულ იდეებს, გაანალიზოს ახალი მასალა, გამოიტანოს ლოგიკური, დასაბუთებული დასკვნები და ხელოვნების ისტორიის სფეროში შექმნას ახალი ცოდნა, რომელსაც ექნება არა მხოლოდ ლოკალური, ადგილობრივი მნიშვნელობა, არამედ თავის წვლილს შეიტანს ხელოვნებათმცოდნეობით მეცნიერებაში.

პროგრამის ამოცანაა შეუქმნას დოქტორანტს პირობები ინტელექტუალური ზრდისთვის, კვლევითი პოტენციალის გააქტიურებისთვის. ხელოვნების ისტორიული და თანამედროვე მოვლენების გააზრებას როგორც ადამიანის შინაგანი სამყაროს, მისი დამოკიდებულებების (საზოგადოებასთან, სამყაროსა და გარემოსთან) გამომხატველი სფეროსი, როგორც წარსულში, ისე აწმყოში. პროგრამა გამიზნულია განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ეროვნული და საერთაშორისო კულტურული მემკვიდრეობის, ისტორიული და თანამედროვე სახელოვნებო პროცესების კვლევას და ამით თავისი წვლილი შეიტანოს ადამიანისა და სამყაროს ფუნდამენტური მიმართებების წარმოჩენაში.

პროგრამის კონცეფცია: საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტში ხელოვნებათმცოდნეობის სადოქტორო პროგრამა

„ქართული ხელოვნება მსოფლიო ხელოვნების კონტექსტში“ ითვალისწინებს ორ ძირითად კვლევით მიმართულებას: **ძველი (ქართული) ხელოვნების ისტორია, ახალი ქართული ხელოვნება და ძირითად მეთოდად იყენებს კომპარატივისტული კვლევის მეთოდს.**

ხელოვნებათმცოდნეობის სადოქტორო პროგრამის სტუდენტი I სემესტრის დასაწყისში ირჩევს პროგრამით შემოთავაზებული მოდულებიდან ერთ-ერთს. ყოველი კონკრეტული მოდული და მასში შემავალი დისციპლინები ეხება იმ კვლევით პრობლემებს, რომელზეც მუშაობს კონკრეტული პროფესორი და რომელი მიმართულებითაც მას სურს მიიღოს დოქტორანტი. იმავედროულად სტუდენტმა უნდა აირჩიოს სადოქტორო კვლევის თემა და ხელმძღვანელი. სტუდენტი ამზადებს დისერტაციის პროექტს და წარუდგენს სადისერტაციო საბჭოს ხელოვნებათმცოდნეობის სექციას არა უგვიანეს II სემესტრისა.

პროგრამის შესაბამისობა უნივერსიტეტის მისიასთან: პროგრამა შეესაბამება მისიაში ფორმულირებულ მიზნებს იკვლევს რა ხელოვნებათმცოდნეობით საკითხებს, რომლებიც უკავშირდება საქართველოსა და მსოფლიო ხელოვნებას.

პროგრამის კონკრეტული მიზანია სამეცნიერო ინტერესის საგნად გაიხადოს პრობლემური სფეროს გამოკვლევა: ქართული ხელოვნების და სხვა კულტურული წრეების ურთიერთმიმართება. ყოველივეს წარმოიჩინა და დადგენა უნდა მოხდეს ხელოვნების ისტორიის ამა თუ იმ ეტაპისთვის ნიშნული პრობლემური საკითხის, ან/და კონკრეტული, სახელოვნებო ასპექტის გამოკვლევის გზით; როგორცაა მაგალითად, ჯერ კიდევ ბუნდოვანი და შეუსწავლელი მხატვრული მოვლენების კვლევა, საზღვარგარეთ არსებული ქართული ხელოვნების ნიმუშების კვლევა, საქართველოში არსებული სხვა ხალხების ხელოვნების ნიმუშთა კვლევა. ანდა, მაგალითად, სცენოგრაფიასთან დაკავშირებული სამეცნიერო პრობლემატიკა, რომელიც თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტის სპეციფიკური კვლევითი მიმართულებაა ხელოვნებათმცოდნეობის ფარგლებში.

საქართველომ – ქვეყანამ, რომელიც ევროპისა და აზიის გზათშესაყარზე იმყოფებოდა, საუკუნეების მანძილზე შექმნა განუმეორებელი და ორიგინალური ხელოვნება, რომელიც თავის თავში აერთიანებდა მრავალ ასპექტს და განუმეორებელ ესთეტიკურ კონცეფციებს. აქამდე წარმოებული გამოკვლევებით დადგინდა, რომ ქართული ხელოვნების ისტორია გვიჩვენებს საუკუნიდან საუკუნეში გარდამავალ, მყარ მხატვრულ ფორმებს, რაც აერთიანებს ყველა დროისა და ეპოქის ქართულ ხელოვნებას და განაპირობებს მის განსაზღვრულ ადგილს მსოფლიო კულტურაში.

პროგრამის ერთ-ერთი ძირითადი ამოცანაა შეუქმნას დოქტორანტს პირობები, რათა ხელოვნების ისტორიის და დარგის ძირითადი იდეები საფუძვლიანად გაიაზროს და გაითავისოს, ამით ჩვენ შევინარჩუნებთ ხელოვნებათმცოდნეობის დარგში ცოდნის უწყვეტობას, სიცოცხლისუნარიანობას;

პროგრამით დასახული მიზნების განხორციელების გზაზე მორიგი ამოცანაა მომავალი დოქტორის მიერ გააზრება იმისა, თუ როგორ თავსდება ხელოვნებათმცოდნეობითი კვლევების სფერო საერთო ინტელექტუალურ სივრცეში. დოქტორანტურაში სწავლის და კვლევის პროცესი მიმართული უნდა იყოს თანამშრომლობის უნარის განვითარებაზეც: დოქტორმა უნდა იცოდეს როგორ ითანამშრომლოს მონათესავე ჰუმანიტარული, სოციალური და სხვა დარგების სპეციალისტებთან ინტერდისციპლინარული კვლევის დროს.

პროგრამის კიდევ ერთი ძირითადი ამოცანაა განუვითაროს დოქტორანტს ცოდნის ტრანსფორმირების უნარი. მას უნდა შეეძლოს მასალის გასაგები ფორმით პრეზენტირება, ცოდნის გადაცემა, სწავლება. მას უნდა შეეძლოს

ცოდნის მიწოდება ყველა დაინერესებული პირისათვის: ნებისმიერ დონეზე (პროფესიული წრე, ფართო საზოგადოება).

პროგრამის აქტუალობა და მნიშვნელობა განპირობებულია მისი მიზნით – წინ წამოწიოს ისეთი საკითხების გამოკვლევა, რომლებიც ქართულ ხელოვნებას წარმოაჩენს როგორც მსოფლიო ხელოვნების ნაწილს, აჩვენებს მისი კავშირ-ურთიერთობების რაგვარობას სხვა ხალხების ხელოვნებასთან, ქართული ხელოვნების ისტორიის სხვადასხვა ეტაპზე მიმდინარე პროცესებს განიხილავს მსოფლიო მხატვრულ მოვლენებთან მიმართებით, საერთაშორისო კონტექსტში და ამ გზით შექმნის ახალ ცოდნას ხელოვნების ისტორიის სფეროში.

საკითხის აღნიშნული ფორმით დასმა მოითხოვს ქართული ხელოვნების ისტორიაში დადგენილი ფაქტების, მხატვრული მოვლენების აღნიშნული კავშირების მსგავსება-განსხვავებების კუთხით გადააზრებს, ასევე, ახალი, აქამდე უცნობი, შეუსწავლელი ანდა ნაკლებ შესწავლილი მხატვრული მოვლენების თავისებურებების გამოყოფას, ამა თუ იმ ისტორიულ ეტაპზე აღმოცენებული მხატვრულ-სტილისტური მოდელების და მოდიფიკაციების ბუნებაში გარკვევას და სიღრმისეულად კვლევას, ისტორიულ ანალიზს, კრიტიკული კითხვების დასმას და ამ კითხვებზე პასუხის ძიებას.

ეს პრობლემატიკა ხელოვნებათმცოდნეობის დარგში საკითხის მრავალი კუთხითა და მრავალი ასპექტით შესწავლას მოითხოვს და სწორედ ეს განაპირობებს დოქტორანტთა საკვლევო თემების მრავალფეროვნებას.

პროგრამის ფარგლებში სტუდენტებს საშუალება მიეცემათ არა მხოლოდ ახალი მეთოდების გამოყენების, არამედ მონაწილე გახდებიან მოვლენათა ანალიზის საფუძველზე კვლევის უახლესი მეთოდების ძიების და შემუშავების. თამაამედროვე ხელოვნების/კულტურის კომპლექსური ცოდნა და მეთოდოლოგიური კვლევის გამოცდილება ჩამოაყალიბებს სპეციალისტებს, რომელთა ნაკლებობა დღეს შესამჩნევია სასწავლო, სამეცნიერო და სამაუწყებლო დაწესებულებებში.

პროგრამით გათვალისწინებული სავარაუდო საკვლევო საკითხები

პროგრამის საკვლევო თემატიკა ორ კონკრეტულ მიმართულებას მოიცავს:

1 კველი ქართული ხელოვნების ისტორია (ძირითადად, შუა საუკუნეების პერიოდი): ძველ ქართული ხელოვნებისა და თანადროული მსოფლიო ან კავკასიის რეგიონის ხელოვნების, შედარებით კვლევას გულისხმობს. მისი ინტერესის საგანია მსოფლიო ხელოვნებათმცოდნეობაში დღეს არსებული თეორიული შეხედულებებისა და ხელოვნების ისტორიის კვლევის მეთოდების შესწავლა, ქართული მასალის კვლევისთვის მისაღები ასპექტების გამოკვეთა.

მიმართულება შესაძლებლობას იძლევა ხელოვნების სხვადასხვა სფეროების (არქიტექტურა, რელიეფები, მხატვრობა, ოქრომჭედლობა) შესწავლის კუთხით განვითარდეს, სადისერტაციო თემა შემოიფარგლოს როგორც კონკრეტული დარგით ანდა კონკრეტული ძეგლებით, ისე რომელიმე სამეცნიერო პრობლემით, რომელიც სხვადასხვა სფეროთა კვლევას გულისხმობს და მოითხოვს ინტერდისციპლინარულ მიდგომას, ერთი კულტურის შიგნით სხვადასხვა სფეროების კავშირის რაგვარობის დადგენას. სხვა საკვლევო თემები შეიძლება გახდეს: დღემდე შეუსწავლელი კონკრეტული ძეგლი ან ძეგლების ჯგუფი; საქართველოში შემოსული ბიზანტიური, ისლამური, ევროპული და ა. შ. მხატვრული ტენდენციების ტრანსფორმირების და გავლენის საკითხები, ქართული ხელოვნების სხვა ქვეყნებსა და კულტურულ წრეებზე ზემოქმედების საკითხები. შემდეგი საკვლევო პრობლემაა კავკასიის, როგორც კულტურულ-

სახელოვნებო რეგიონის კვლევა და მასში ქართული ხელოვნების და ურთიერთზემოქმედების ხარისხისა და როლის გამოკვეთა. გარდა ზემოჩამოთვლილი ძირითადი პრობლემატიკისა, დოქტორანტს შესაძლებლობა ექნება ხელოვნების ისტორიასთან დაკავშირებული კონკრეტული საკითხების შესწავლისა და კვლევისა.

2. **ახალი ქართული ხელოვნება**, რომელიც ორიენტირებულია თანამედროვე ეტაპსა და მის საწყისებზე (ძირითადად, XIX-XX სს.) და აინტერესებს თეორიულ-ესთეტიკური შეხედულებები, რომლებმაც განსაზღვრეს ახალი და უახლეს ეპოქათა ხელოვნების შინაგანი წინააღმდეგობრივი ხასიათი. თავისუფლების იდეების და დასავლური ლიბერალური ღირებულებების შემოღწევა საქართველოში და მათი შემოქმედებითი ინტერპრეტაციები; XIX-XXსს. მიჯნაზე საქართველოში ევროპიდან შემოღწეულ მიმართულებათა თავისებურებანი. შემოქმედებითი გათავისება, თუ ეპიგონობა;

ე.წ. „მხატვრული ქართულობის ძიებათა სირთულეები. ეროვნული და ზეეროვნული; ტრადიცია და ნოვატორობა. საქართველოში მოქმედი სამხატვრო-საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა შემოქმედებითი პრაქტიკული მოღვაწეობა ეროვნული კულტურის ფაქტორის გათვალისწინებით, საერთაშორისო მხატვრული ტენდენციების ფონზე.

XIX-XX სს. სამხატვრო კრიტიკის ჩამოყალიბება საქართველოში. საზოგადოებრივი მოთხოვნების და დაკვეთების ფორმირების თავისებურებანი საქართველოში. არტ-პროდუქტის კონკურენტუნარიანობის განსაზღვრის, შეფასების კრიტერიუმების შკალა თანამედროვე საქართველოში.

ქართული სახვითი ხელოვნება ემიგრაციაში ემიგრაციული ნაკადების ტიპოლოგიური დახასიათების ფონზე. შემოქმედის ინსპირაცია უცხო გარემოში სოციალურ-კულტურული ადაპტაციის პროცესში.

პოსტმოდერნისტული ხელოვნების თავისებურებანი საქართველოში, საექსპოზიციო ხელოვნების ტრადიციული ფორმები და განვითარების პერსპექტივები თანამედროვე ტექნოლოგიები და არტ-პროდუქტი. დიჯიტალური ხელოვნება.

გარდა ზემოჩამოთვლილი ძირითადი პრობლემატიკისა, დოქტორანტს შესაძლებლობა ექნება დიფერენცირებულად შეისწავლოს თანამედროვე ხელოვნების ჟანრობრივი მრავალფეროვნება, მათი სპეციფიკა, სახვითი ენის თავისებურებანი., მხატვრობის ესთეტიკური კონცეფციების ზემოქმედება მხატვრული ფორმების მოდიფიკაციებზე და სხვ.

სადოქტორო პროგრამის სწავლების მეთოდოლოგია

სადოქტორო პროგრამის სასწავლო მეთოდოლოგია გულისხმობს სწავლების სხვაგვარსებობას მეთოდთა გამოყენებას. პრიორიტეტი ენიჭება ინტენსიურ სასემინარო სწავლებასა და პრაქტიკა-ასისტენტირებას. წსავლებისას, როცა ეს საჭიროა, შესაძლებელია გამოვიყენოთ მეთოდთა შერწყმის გზა. განსაკუთრებით ეს ეხება სწავლების ინდუქციურ და დედუქციურ მეთოდებს, რომელთა სინთეზირება კონკრეტული დისციპლინის ფარგლებშიც შესაძლებელია განხორციელდეს. სწავლების პროცესში, სილაბუსით განსაზღვრული სასემინარო თემატიკა და ამოცანა, პედაგოგის ხელმძღვანელობით, შესაძლებელია განვითარდეს როგორც კერძო ფაქტების განზოგადებკენ, ისე თავდაპირველად ზოგადი მახასიათებლის გამოკვეთასა და შემდგომ კონკრეტული გამოვლინებების შესწავლისკენ. დედუქციური მეთოდი განსაკუთრებით მისაღებია სასემინარო მუშაობისას, როდესაც უკვე მის განკარგულებაში არსებულ ზოგად ცოდნაზე დაყრდნობით დოქტორანტი ახალ, გაღრმავებულ ცოდნას იძენს კონკრეტული მიმართულებით.

რამდენიმე დოქტორანტის არსებობის შემთხვევაში გამოყენებული იქნება ჯგუფური მუშაობის მეთოდიც. ერთობლივი დავალებების შესრულება, ფუნქციების გადანაწილება, დოქტორანტებს ჯგუფური მუშაობის უნარს განუვითარებთ.

სწავლების სხვა მეთოდთაგან ვიყენებთ ანალიზისა და ახსნა-განმარტების მეთოდებს. ამათგან ანალიზის მეთოდი გამოიყენება კონკრეტული დავალებების შესრულებისას, ხოლო ახსნა-განმარტებითი მეთოდის გამოყენება გულისხმობს საკითხის ირგვლივ სემინარებზე მსჯელობას, მოცემული თემის ფარგლებში კონკრეტული მაგალითის დაწვრილებით განხილვას.

სწავლების მეთოდოლოგიაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ქმედებაზე ორიენტირებულ სწავლებას, რომლის წილიც ძირითადად ასისტენტირების პროცესზე მოდის. სტუდენტს თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების საშუალება ეძლევა. ასისტენტირება ავითარებს აუცილებელ უნარებს: სტუდენტთან ურთიერთობის უნარს, ცოდნის ტრანსფორმირების უნარს, მასალის პრეზენტირების უნარს, ცოდნის გადაცემასა და ა. შ.

სასწავლო პროცესი, რომელიც სემესტრებადაა დაყოფილი, პირველი სემესტრიდანვე ითვალისწინებს სამეცნიერო კვლევისთვის აუცილებელ სამუშაოსაც: ყოველი სემესტრის შემდეგ კვლევითი ნაშრომის გარკვეული ეტაპის ამსახველი მასალის ან კონკრეტული საკითხის კვლევაა წარმოსადგენი. თავად კვლევის მეთოდოლოგია შერჩეული იქნება კონკრეტული საკვლევი თემიდან გამომდინარე.

შედეგები

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი:

- ფლობს ღრმა, სისტემურ ცოდნას ხელოვნების ისტორიის სფეროში, აქვს ხელოვნების/ქართული ხელოვნების ისტორიის პრობლემატიკის სრული, კვლევითი გზით მიღებული ცოდნა, განსაკუთრებით კონკრეტული პერიოდის/პერიოდების, ხელოვნების დარგის (არქიტექტურა, ქანდაკება მხატვრობა, დიზაინი), რომელიც ემყარება დარგში არსებულ რელევანტურ გამოკვლევებს;
  - ხელოვნების ისტორიისა და მისი კონკრეტული სფეროს საფუძლიანი
  - ცოდნა და კვლევის უნარი საშუალებას მისცემს კურსდამთავრებულს შეაფასოს და

გააკრიტიკოს არსებული ინფორმაცია, ასევე, დაიცვას მოპოვებული ცოდნა, ლოგიკურად დაასაბუთოს დასკვნები. ყოველივე მოგვეცემს სპეციალისტს, რომელსაც ექნება კვლევის დამოუკიდებლად წარმართვისა და სამომავლო პროექტების განვითარებას უნარი;

- ფლობს ხელოვნებათმცოდნეობის სპეციფიურ თეორიულ და კვლევით მეთოდებს. აქვს ხელოვნებათმცოდნეობითი დარგის განვითარების, სხვადასხვა მეთოდოლოგიური მიდგომების ჩამოყვანილობისა და მათი არსის შესახებ ამომწურავი ინფორმაცია და აცნობიერებს მათ სპეციფიკას, რაც საშუალებას აძლევს მას, შემდგომი კვლევის საგნის შესაბამისად, გამოიყენოს როგორც ტრადიციული, ისე ინოვაციური მეთოდები და შექმნას ნაშრომი, რომელიც რეფერირებადი პუბლიკაციის სტანდარტს აკმაყოფილებს;
- ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი იაზრებს, თუ როგორ თავსდება მისი სამეცნიერო კვლევების სფერო საერთო ინტელექტუალურ სივრცეში; იცის, როგორ ითანამშრომლოს მონათესავე დარგების სპეციალისტებთან ნტერდისციპლინარული კვლევის დროს;
- დოქტორი არის ხელოვნებათმცოდნეობაში არსებული ცოდნის და გამოცდილების მატარებელი და შემნახველი; აქვს უნარი ხელოვნებათმცოდნეობის დარგში შეინარჩუნოს ცოდნის უწყვეტობა; დოქტორს შეუძლია ცოდნა გადასცეს მომავალ თაობას: შეუძლია მასალის გასაგები ფორმით პრეზენტირება, ახსნა, სწავლება, ცოდნის მიწოდება ყველა დაინერესებული პირისათვის: ნებისმიერ დონეზე (პროფესიული წრე, ფართო საზოგადოება); აქვს აკადემიური სწავლების პროცესის ეფექტურად დაგეგმვისა და განხორციელების უნარი;
- შეუძლია სამეცნიერო-კვლევით სფეროში საქმიანობისას ანალიტიკურად მიუდგეს პრობლემას, დამოუკიდებლად დაგეგმოს და განახორციელოს კვლევითი პროექტი, ასევე ზედამხედველობა გაუწიოს კვლევის მსვლელობას, განსაკუთრებით, როცა საქმე ეხება წარსული/ახალი ეპოქების ხელოვნების ნიმუშებს (არჩეული მიმართულების შესაბამისად). აღნიშნულ ფაქტორებზე დაყრდნობით მას შეეძლება შექმნას ახალი ცოდნა, რაც აისახება მის სამეცნიერო პუბლიკაციებში;
- შეუძლია კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა რესტავრაცია-კონსერვაციისთვის კვალიფიციური ხელოვნებათმცოდნეობითი რეკომენდაციის და ასევე, საექსპერტო დასკვნის გაცემა; შეუძლია ნიმუშთა ესპერტიზა და ატრიბუცია, გამოფენების, აუქციონების დაგეგმვა-ჩატარება.. შეუძლია დამოუკიდებლად შეიმუშაოს საექსპოზიციო კონცეფცია;
- შეუძლია ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის საკითხებისადმი მიძღვნილ ნაშრომთა რეცენზირება, კომენტირება, შეფასება, სახელმწიფოებრივი უწყების მიერ კულტურული პოლიტიკის შემუშავებაში კვალიფიციური რეკომენდაციების გზით მონაწილეობის მიღება;
- აქვს ხელოვნებათმცოდნეობითი მიმდებარის სრულყოფილად ჩატარების და მოძიებული ფაქტების ანალიზის, სინთეზის, ისტორიულ-კულტურულ კონტექსტში წარმოდგენის უნარი. დამოუკიდებლად ქმნის ქართული/უცხოური ხელოვნების სფეროში წარელობითი ნაშრომის, როგორც სტატიის, ასევე მონოგრაფიის ხელოვნებათმცოდნეობითი მეცნიერების თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისად გაფორმება; შეუძლია ხელოვნების ისტორიის სფეროში ახალი ცოდნის არსებულ ცოდნასთან ურთიერთკავშირში დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა;
- დოქტორი ფლობს კომუნიკაციისთვის საჭირო პრაქტიკულ უნარს. აქვს მინიმუმ ერთი უცხო ენის ცოდნა, რასაც კოლეგებთან, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებზე, სემინარებსა თუ ვორქშოპებზე, საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობისას გამოიყენებს;
- იცნობს და ერკვევა თანამედროვე საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებში და შეუძლია მათი პრაქტიკული გამოყენება დარგისთვის სპეციფიკურ კონტექსტში, სასწავლო

პროცესში და სამეცნიერო კვლევისთვის. შეუძლია თანამედროვე ტექნიკური საშუალებების შესაძლებლობების გამოყენებით სხვებისთვის, როგორც თეორიული, ასევე პრაქტიკული ცოდნის გადაცემა.

- ხელოვნებათმცოდნეობის სპეციფიკის თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა და სწავლის პერიოდში მიღებული გამოცდილება გამოუმუშავებს დოქტორანტს უნარს მუდმივად განაახლოს ცოდნა არა მარტო ხელოვნების ისტორიისა და თეორიის სფეროში, არამედ, მონათესავე, მისი კვლევისთვის საჭირო დარგებში. მას ექნება მზაობა მუდმივი საქმიანობისა და სწავლისათვის;
- აცნობიერებს და სიღრმისეულად გაიაზრებს წარსული ეპოქებისა და თანამედროვედროვე ხელოვნების როლს და მნიშვნელობას ღირებულებათა სისტემაში, ესმის მხატვრული შემოქმედების ფასეულობა; ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი იმუშავებს გზებს, რათა ხელი შეუწყოს მხატვრული შემოქმედების, როგორც საკაცობრიო და ეროვნული კულტურული სისტემის ნაწილის გააზრებას და საზოგადოებაში მისი, როგორც ფასეულობისა და ღირებულების დამკვიდრებას.

პროგრამის კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

- უმაღლეს სასწავლებლებში პედაგოგიური და სამეცნიერო მოღვაწეობა;
- მუზეუმებში ან ძეგლთა დაცვის ორგანიზაციებში კვლევითი ან ადმინისტრაციული საქმიანობა (ხელმძღვანელ პოზიციაზე);
- კვლევით-სამეცნიერო დაწესებულებებში სამეცნიერო მოღვაწეობა;
- სახელმწიფო და არასამთავრობო სექტორში სახელოვნებო მიმართულებით ადმინისტრაციული ან სამუშაოს შესრულება (ხელმძღვანელ პოზიციაზე);
- ხელოვნებათმცოდნე-ექსპერტის რანგში მუშაობა (საბაჟო სამსახურში, აუქციონებზე, ბანკებში და ა.შ.);
- დამოუკიდებელი ექსპერტის ან მკვლევარის სტატუსით მუშაობა;
- დამოუკიდებელად პროექტის დაგეგმვა, ამოცანების განსაზღვრა და განხორციელება;
- სამეცნიერო ჯგუფში მუშაობა, როგორც კონკრეტული ამოცანის შემსრულებლის, ისე ჯგუფის ხელმძღვანელის რანგში.

სადოქტორო პროგრამის ხანგრძლივობა

სწავლების ხანგრძლივობა – საქართველოს კანონი “უმაღლესი განათლების შესახებ” ადგენს სულ მცირე 3 წლის ვადას. დოქტორანტურაში სწავლის ფორმატი მხოლოდ დღის დასწრებული სწავლებაა. რიგ შემთხვევაში დოქტორანტს მიეცემა დამატებითი ვადა კვლევის დასრულებისათვის.

დასახელება	კულტურა მედიაში
მიმართულება	სოციალური მეცნიერებები
პროგრამის სტატუსი/აკადემიური საფეხური	დოქტორანტურის აკადემიური საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამა
სწავლების ენა	ქართული ენა
მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი	სოციალური მეცნიერებების დოქტორი (მედიის კვლევები), PhD in Media Sciences
პროგრამის ხელმძღვანელი	ბიორბი ჩართოლანი - ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი, პროფესორი. ტ.+99532 999 606; მობ. +99577 500 326; e-mail: chartolani@gmail.com ; chartolani@hotmail.com ლაურა კუტუბიძე, ასოც. პროფესორი lkutubidze@tafu.edu.ge
პროგრამის მოცულობა კრედიტებით	180 კრედიტი

<p>პროგრამაზე დაშვების წინაპირობა</p>	<p>ა) დოქტორანტობის კანდიდატს უნდა გააჩნდეს სოციალური, ჰუმანიტარული, ხელოვნების, კულტურის მეცნიერებათა მაგისტრის ან მასთან გათანაბრებული პირის კვალიფიკაცია. სხვა კვალიფიკაციის მქონე მაგისტრების ან მათთან გათანაბრებული პირებისთვის, აუცილებელია, მედიასაშუალებებში ან “საზოგადოებასთან ურთიერთობების” სამსახურებში მუშაობის არანაკლებ 5 წლიანი სტაჟი.</p> <p>ბ) დოქტორანტობის კანდიდატს მოეთხოვება უცხო ენის /ინგლისური ენა/ ცოდნა არანაკლებ B2 დონეზე, რომელიც მოწმდება დოქტორანტურაში მისაღები გამოცდის ჩაბარებით შესაბამის უცხო ენაში. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p> <p>უცხო ენის გამოცდიდან თავისუფლდება პირი, რომელიც წარმოადგენს უმაღლესი განათლების დიპლომს, შესაბამისი უცხო ენის სპეციალობით, ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელ მოწმობას (არანაკლებ B2 დონე) ან უცხო ენის ცოდნის დამადასტურებელ საერთაშორისოდ აღიარებულ სერთიფიკატს (TOEFL PBT, TOEFL IBT, IELTS ან Cambridge Exam).</p> <p>დოქტორანტობის კანდიდატი, რომლის მშობლიური ენა არ არის ქართული, წარმოადგენს ქართული ენის ცოდნის დამადასტურებელ სერთიფიკატს (B2 დონე), ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელი მოწმობა, ან უმაღლესი განათლების დიპლომი ქართული ენის პროფილით. სხვა შემთხვევაში აბარებს ქართული ენის გამოცდას. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p> <p>გ) დოქტორანტობის კანდიდატმა უნდა წარმოადგინოს ნაშრომი/კვლევითი ხასიათის სტატია, რომელშიც აისახება მისი პროგრამის</p>
	<p>შესაბამისი სამეცნიერო ინტერესები; მან წინასწარი გასაუბრება უნდა გაიაროს სავარაუდო ხელმძღვანელთან და წარმოადგინოს სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელის/მოდულის ხელმძღვანელის შუამდგომლობა სათანადო დასაბუთებით.</p> <p>დ) დოქტორანტურაში ჩარიცხვა ხორციელდება კომისისათან გასაუბრების შედეგად მიღებული ქულების შესაბამისად.</p>
<p>ანალოგია</p>	<p>NYU Steinhardt - Department of Media, Culture, and Communication - 239 Greene Street, 7th Floor, New York, NY 10003. Doctoral – Doctor of Philosophy in Media, Culture, and Communication.</p> <p>Erasmus Universiteit Rotterdam, Postbus 1738, 3000 DR Rotterdam, Faculty of History and Arts, Specialisation Media, Culture and Society. Ph.D. Program in Law, Society and Culture.</p> <p>The University of Exeter, The Queen's Drive, Exeter, Devon, UK EX4 4QJ Telephone: +44 1392 661000. Department of Sociology & Philosophy.</p>
<p>პროგრამაში ჩართული პერსონალი</p>	<p>დოქტორანტის საკვლევი თემიდან გამომდინარე, კონსულტანტად და საგნების პედაგოგებად მოწვეული იქნებიან დარგის კონკრეტული სფეროს პროფესორები შესაბამისი პროფილის მქონე უნივერსიტეტების ფაკულტეტებიდან და შოთა რუსთაველის თეატრის და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორები.</p>
<p>დოქტორანტთა რაოდენობა</p>	<p>არსებული მატერიალური და ადამიანური რესურსებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია 6 დოქტორანტის მიღება</p>

პროგრამის მიზნები

ა) პროგრამის მიზანი სრულად შეესაბამება საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის დანიშნულებას და მისიას - ხელოვნების დარგების განვითარებას და კვლევას. პროგრამის მიზანი შეესაბამება დასაქმების ბაზრის მოთხოვნებს: მედიის, კულტურული და საზოგადოებრივი პროცესების სინთეზურ კვლევაზე ორიენტირებული მკვლევარ-ანალიტიკოსთა, კრიტიკოსთა და სპეციალისტთა მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადებას როგორც კვლევითი, ისე პრაქტიკული აკადემიური საქმიანობისათვის – გაღრმავებული სამეცნიერო-კვლევითი და პედაგოგიური მუშაობისათვის, როგორც საჯარო, ისე კერძო სექტორში. პროგრამის მიზანია, შექმნას ახალი, ინტერდისციპლინურ მიდგომებზე დამყარებული ცოდნა მედიის და კულტურის სფეროში არსებული გამოწვევების ირგვლივ;

ბ) პროგრამის მიზანია, ერთი მხრივ, შეისწავლოს მედია როგორც თავად კულტუროლოგიური ფენომენი და, მეორე მხრივ, სოციალური ინსტიტუცია, რომელიც იყენებს კულტურას, მეცნიერებას, ხელოვნებას საზოგადოებაზე ზემოქმედებისთვის. პროგრამის მიზანია, გამოიკვლიოს რა ადგილი უკავია მედიაორგანიზაციების მუშაობაში კულტურის სეგმენტს მასობრივი ცნობიერების, საზოგადოების პოლიტიკური, სოციალური, მორალური და სხვ. კულტურის ფორმირების პროცესში და როგორ მოქმედებს ის საზოგადოებრივი აზრის, განწყობის შექმნაზე ისტორიული და თანამედროვე კონტექსტების გათვალისწინებით.

გ) პროგრამის მიზანია შეისწავლოს მედია, როგორც კულტურულ-საგანმანათლებლო და შემეცნებითი ინსტიტუცია და კონკრეტული მედიასაშუალებების წილი ამ ფუნქციის შესრულებაში.

დ) პროგრამის მიზანია, მოამზადოს მკვლევრები, რომლებიც სრულყოფილად შეისწავლან როგორც ქართული, ისე უცხოური მედიასაშუალებების და კულტურის ურთიერთმიმართების საკითხებს. პროგრამის მიზანია, კურსდამთავრებულებმა დააკმაყოფილონ არა მხოლოდ ადგილობრივი ბაზრის მოთხოვნა, არამედ, შეძლონ საერთაშორისო პროექტებში მონაწილეობა და საერთაშორისო სამეცნიერო სივრცეში ინტეგრირება.

პროგრამის სწავლის შედეგები

კურსდამთავრებულს:

1. აქვს მედიისა და კულტურის ურთიერთმიმართების ტრადიციულ და უახლეს ფორმებზე დამყარებული ცოდნა, რაც არსებული ცოდნის გაფართოებისა თუ ინოვაციური მეთოდების დამოუკიდებლად გამოყენების საშუალებას იძლევა; აქვს არსებული ცოდნის ხელახალი გააზრებისა და ნაწილობრივ გადაფასების გზით, ცოდნის მუდმივი განახლების უნარი; იცის აკადემიური კეთილსინდისიერების პრონციპების დაცვით, კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება, ახალი კვლევითი ან ანალიტიკური მეთოდების ან/და მიდგომების შემუშავება, რომელიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული (საერთაშორისო რეფერირებადი პუბლიკაციისათვის აუცილებელი სტანდარტის დონეზე); აქვს არსებულ ცოდნასთან ურთიერთკავშირში ახალი ცოდნის დასაბუთებულად, გარკვევით წარმოჩენისა და გადაცემის უნარი, როგორც კოლეგების, ასევე ფართო საზოგადოებისათვის.

2. შეუძლია მედიაში კულტურის როლის და ადგილის შესწავლისთვის თანამედროვე მეთოდოლოგიის დამოუკიდებლად განსაზღვრა, კვლევის დაგეგმვა, განხორციელება და ზედამხედველობა; აქვს საკითხების მიმართ თანამედროვე მიდგომების შემუშავების უნარი, რომლებიც მედიის კვლევების მიმართულებით ახალი ცოდნის

შექმნაზეა ორიენტირებული და აისახება საერთაშორისო რეფერირებად პუბლიკაციებში; იცის ახალი, რთული და წინააღმდეგობრივი იდეებისა და მიდგომების კრიტიკული ანალიზი, სინთეზი და შეფასება, რითაც ხდება ახალი მეთოდოლოგიის შემუშავება/განვითარების ხელშეწყობა; პასუხისმგებელია პრობლემის გადაჭრისათვის სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღებაზე; პასუხისმგებელია სამეცნიერო-კვლევით ნაშრომებში ფაქტების, მოსაზრებების, დებულებების და დასკვნების მართებულებაზე, სამეცნიერო სტანდარტების დაცვაზე, პლაგიატის დაუშვებლობაზე.

3. აქვს საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან კულტურის და მედიის ურთიერთობაზე, ასევე მომიჯნავე საკითხებზე თემატურ პოლემიკებსა და დისკუსიებში უცხოურ ენაზე ჩართვის უნარი; აქვს უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნიდან გამომდინარე, ახალი იდეების მიღების მზაობის უნარი; იცის ღირებულებათა დამკვიდრების გზების კვლევა და მათ დასამკვიდრებლად ინოვაციური მეთოდების შემუშავება.

4. აქვს ტრადიციული და ახალი მედიების, ასევე თანამედროვე მედიაგარემოში კულტურის საკითხების დროსა და სივრცეში სიღრმისეულად კვლევის უნარი; იცის ისტორიულ მონაცემთა კლასიფიკაციის, სახელოვნებო, მედია მასალების და წყაროების კვლევა-ძიების მეთოდოლოგია; იცის მედიის, როგორც კულტურული მემკვიდრეობის არამატერიალური ძეგლების ციფრული არქივის მნიშვნელობა, აქვს მისი მართვის და პოპულარიზაციის უნარი; შეუძლია სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის საფუძველზე, ღირებულებათა დამკვიდრების გზების კვლევა და მათ დასამკვიდრებლად ინოვაციური მეთოდების შემუშავება.

5. ბაზრის მოთხოვნებიდან გამომდინარე, აქვს აკადემიურ, საგანმანათლებლო სფეროში კვლევითი, ანალიტიკური და პედაგოგიური საქმიანობის წარმატებით გაგრძელების უნარები; აქვს როგორც ადგილობრივ, ისე საზღვარგარეთის მედიასა და სახელოვნებო სივრცეზე ორიენტირებული თანამედროვე მკვლევარი-ანალიტიკოსის ცოდნა და უნარები; აქვს როგორც პრაქტიკულ მედიასივრცეში, ისე მედიის სამეცნიერო-კვლევითი პროფილის ინსტიტუციებში, მედიის კვლევის, ანალიზისა და შეფასების მოკლევადიანი და ხანგრძლივი პროექტების ხელმძღვანელობის უნარი;

პროგრამის კუროსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

ყველა ტიპის მედიასაშუალება (სამაუწყებლო, ბეჭდური, ახალი მედია და სხვ); საგანმანათლებლო სივრცე; მედიის სამეცნიერო-კვლევითი პროფილის ინსტიტუციები; მედიის, საზოგადოებასთან ურთიერთობის, კულტურის საკითხების კვლევაზე ორიენტირებული არასამთავრობო ორგანიზაციები; მედიის კვლევის, ანალიზისა და შეფასების მოკლევადიანი და ხანგრძლივი პროექტები; კულტუროლოგიის კვლევითი პროექტები; არქივები; მუზეუმები; კულტურის მენეჯმენტის და მარკეტინგის სფეროები; სოციალური მედია; საინფორმაციო სააგენტოები; საზოგადოებასთან ურთიერთობის (PR) სამსახურები; სარედაქციო საქმიანობა; კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებები.

სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა

სადოქტორო პროგრამის დოქტორანტები იყენებენ საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკასა და კომპიუტერულ ცენტრს. ამასთანავე, უნივერსიტეტში არსებობს ტელევიზია TAFU TV, ფილმოთეკა, გამომცემლობა „კენტავრი“, პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი „სახელოვნებო მეცნიერებათა ძიებანი“, ყოველწლიური კონფერენციები, პერიოდული გამოცემა „ხელოვნებისა და მედიის კვლევების საერთაშორისო კრებული“, შესაძლებელია მათი მონაწილეობა როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციებში, სემინარებზე, თემატურ ფორუმებზე. უნივერსიტეტში არსებობს პროგრამის განხორციელების ფინანსური გეგმა, რომელიც უზრუნველყოფს მის ფინანსურ სტაბილურობას. ფინანსური გეგმა ასახულია საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის ბიუჯეტში.

ზოგადი ინფორმაცია	
დასახელება	ხელოვნების მენეჯმენტი
მიმართულება	ბიზნესის ადმინისტრირება
პროგრამის სტატუსი/აკადემიური საფეხური	დოქტორანტურის აკადემიური საფეხურის საგანმანათლებლო პროგრამა
სწავლების ენა	ქართული ენა
მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი	მენეჯმენტის დოქტორი (ხელოვნების მენეჯმენტი) The Academic Degree of Doctor in Business Administration - Art Management Doctoral degree in Business Administration sector - Art Management
პროგრამის ხელმძღვანელი	ნინო სანადირაძე, პროფესორი, დოქტორი ელ ფოსტა ninisanadiradze@gmail.com ტელეფონი 5 77 78 91 78
პროგრამის მოცულობა კრედიტებით	180 კრედიტი
პროგრამაზე დაშვების წინაპირობა	<p>ა) სწავლის მსურველს უნდა ჰქონდეს მაგისტრის აკადემიური ან მასთან გათანაბრებული ხარისხის დამადასტურებელი დიპლომი ბიზნესის ადმინისტრირების, ეკონომიკის, ხელოვნების მენეჯმენტის, სოციალური მეცნიერებების, პოლიტიკის მეცნიერების, საერთაშორისო ურთიერთობების, სამართალმცოდნეობის მიმართულებით.</p> <p>ბ) დოქტორანტობის კანდიდატს მოეთხოვება ერთ-ერთი უცხო ენის /ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, რუსული ან საკვლევი თემის სპეციფიკიდან გამომდინარე რომელიმე სხვა უცხო ენა/ არანაკლებ B2 დონეზე ცოდნა, რომელიც მოწმდება დოქტორანტურაში მისაღები გამოცდის ჩაბარებით შესაბამის უცხო ენაში. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p> <p>უცხო ენის გამოცდიდან თავისუფლდება პირი, რომელიც წარმოადგენს უმაღლესი განათლების დიპლომს, შესაბამისი უცხო ენის სპეციალობით, ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელ მოწმობას (არანაკლებ B2 დონე) ან უცხო ენის ცოდნის დამადასტურებელ საერთაშორისოდ აღიარებულ სერთიფიკატს (TOEFL PBT, TOEFL IBT, IELTS ან Cambridge Exam).</p> <p>დოქტორანტობის კანდიდატი, რომლის მშობლიური ენა არ არის ქართული, წარმოადგენს ქართული ენის ცოდნის დამადასტურებელ სერთიფიკატს (B2 დონე), ან შესაბამისი პროფილის აკრედიტირებულ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებული გამოცდის დამადასტურებელი მოწმობა, ან უმაღლესი განათლების დიპლომი ქართული ენის პროფილით. სხვა შემთხვევაში აბარებს ქართული ენის გამოცდას. გამოცდის ჩატარებას უზრუნველყოფს უნივერსიტეტი.</p> <p>გ) დოქტორანტობის კანდიდატმა უნდა წარმოადგინოს ნაშრომი/ კვლევითი ხასიათის სტატია, რომელშიც აისახება მისი პროგრამის შესაბამისი სამეცნიერო ინტერესები; მან წინასწარი გასაუბრება უნდა გაიაროს სავარაუდო ხელმძღვანელთან და წარმოადგინოს სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელის/მოდულის ხელმძღვანელის შუამდგომლობა სათანადო დასაბუთებით.</p> <p>დ) დოქტორანტურაში ჩარიცხვა ხორციელდება კომისისათან გასაუბრების შედეგად მიღებული ქულების შესაბამისად.</p>

<p>პროგრამაში ჩართული აკადემიური პერსონალი</p>	<p><i>ასოცირებული პროფესორი:</i> <i>დოდო ჭუმბურიძე (ასოცირებული პროფესორი), ნაიარა გალახვარიძე (ასოცირებული პროფესორი)</i> დოქტორანტის საკვლევი თემიდან გამომდინარე, კონსულტანტად და საგნების პედაგოგებად მოწვეული იქნებიან პროფესორები შესაბამისი პროფილის მქონე უნივერსიტეტების ფაკულტეტებიდან. პროგრამაში ჩაერთვებიან შოთა რუსთაველის თეატრის და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორები.</p>
<p>დოქტორანტთა რაოდენობა</p>	<p>არსებული მატერიალური და ადამიანური რესურსებიდან გამომდინარე შესაძლებელია 3–4 დოქტორანტის მიღება.</p>

სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება
(მიზანი, შინაარსი, მნიშვნელობა)

XXI საუკუნეში ბიზნესი სოციალურ-კულტურულ სფეროსთან თანამშრომლობით არის დაინტერესებული, ვინაიდან ბიზნესის იმიჯი, საზოგადოებაში განისაზღვრება მისი სოციალურ-კულტურულ სფეროსთან ურთიერთობით, ქველმოქმედებით და სპონსორობით. თანამედროვე საზოგადოებაში ბიზნესი და კულტურა გადაჯაჭვულია და წარმოუდგენელი არის მათი არსებობა ერთმანეთის გარეშე.

ამ თანამშრომლობის აუცილებლობას აქვს დიდი მნიშვნელობა საზოგადოების განვითარებისა და წინსვლისათვის. კულტურას გარკვეული წვლილი შეაქვს ქვეყნის ეკონომიკაში. ამიტომაც ჩვენ შეგვიძლია განვიხილოთ მისი წვლილი ეკონომიკასთან მიმართებაში:

✓ კულტურის სფერო და ხელოვნება ქმნის კონკრეტულ სამუშაო ადგილებს, გააჩნია თავისი ავტონომიური ბაზარი, რომელსაც აქვს საგრძნობი საინვესტიციო პოტენციალი.

✓ კულტურა და ხელოვნება წარმოადგენს განათლების, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების, ტურიზმის, გართობის ინდუსტრიის განვითარების საშუალებას.

ამასთანავე შესაძლოა განვიხილოთ კულტურის წვლილი სოციალურ საკითხებთან მიმართებაში. კულტურა და ხელოვნება სოციალურად მომგებიანია. ვინაიდან ისინი აკუმულირებენ და ტრანსლირებენ უკეთებენ საზოგადოების მთავარ ღირებულებებს. ბიზნესისა და მენეჯმენტის ისეთი თანამედროვე ტექნოლოგიები, როგორცაა: რეკლამა, საზოგადოებასთან ურთიერთობა (PR), პერსონალთან მუშაობა, კორპორაციული კულტურის ფორმირება, შეუძლებელია სოციალურ-კულტურული მოღვაწეობის ტრადიციული ფორმების გამოყენების გარეშე. კულტურის სფეროში მენეჯმენტის ეფექტიანობა ყველა სფეროში დიდად არის დამოკიდებული მართვის მენეჯმენტის პროცესების ანალიზზე, დაგეგმვასა და ამ სფეროს სპეციფიკის გათვალისწინებაზე. ბუნებრივია, ეს მიდგომა ეხება ეკონომიკური ფაქტორების მართვასაც განსაკუთრებით, კი კულტურის სფეროში.

პროგრამის აქტუალობა მნიშვნელოვანია განსაკუთრებით იმ პრობლემურ საკითხებში, რაც კულტურის წინაშე დგას დღევანდელ საქართველოში. ქვეყანაში კულტურის მენეჯმენტი ფეხს იკიდებს და პირველ ნაბიჯებს დგამს ჩვენს რეალობაში, და შესაბამისად კულტურის სფეროს მნიშვნელობაცა და კულტურის ეკონომიკური საკითხებიც მნიშვნელოვანი ხდება. მნიშვნელოვანია კულტურაში დაფინანსების ფორმებისა და დაფინანსების საკითხების განხილვა გაანალიზება და სახელმწიფოს როლი და მისი მნიშვნელობა.

კულტურის მენეჯმენტის აკადემიური პროგრამების არსებობა განსაკუთრებულად აქტუალურია თანამედროვე საქართველოში, რადგან ცნებაში „კულტურის სფერო“ იგულისხმება საწარმოოთა, დაწესებულებათა და არაკომერციულ ორგანიზაციათა ერთობლიობა, რომლებიც, ოფიციალური კლასიფიკაციის თანახმად, განეკუთვნება კულტურისა და ხელოვნების ქმნილებების, არამატერიალური მომსახურების მწარმოებელ, სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა სექტორს. კულტურის სფეროს განვითარების დაგეგმვა უნდა წარმოადგენდეს მიზნობრივი ორიენტაციისა და აუცილებელი შედეგების მიღწევის, კულტურის სფეროში მოღვაწე სხვადასხვა სუბიექტის საქმიანობის ეფექტურობის ამალგების, საზოგადოებისთვის კულტურის სფეროს მომსახურების მიწოდების უზრუნველყოფის მიზნით განსახორციელებელ ღონისძიებათა ერთობლიობას. კულტურის სფეროს მენეჯერი ზედმიწევნით უნდა ფლობდეს კომერციულ და არაკომერციული საქმიანობის მარკეტინგს, ერკვეოდეს ეკონომიკასა და სამართალში და ფლობდეს მენეჯერისათვის აუცილებელ სხვა უნარ-ჩვევებს, რომელთა გამოყენებითაც უნდა ხდებოდეს სტრატეგიული დაგეგვა.

კულტურის სფეროს, როგორც საგანმანათლებლო და ეკონომიკური რესურსის განვითარება, რომლის აუცილებლობა არ შეიძლება მცირე ეჭვსაც კი იწვევდეს, დარგის მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების (თეატრის, კინოს და სხვა მიმართულებების მკვლევარების) ნაყოფიერ სამეცნიერო-კვლევით, პედაგოგიურ საქმიანობასა და თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამის მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზასთან ერთად მნიშვნელოვანწილად არის დამოკიდებული მის, მაღალპროფესიულ დონეზე მართვაზე. უპირატესად არაკომერციული სფეროს, მათ შორის კულტურის სფეროს მართვა მეტად რთული, უაღრესად სპეციფიკური და თავისებურებებით გაჯერებული პროცესია, რომელიც უმაღლესი რანგის მენეჯერული თვისებების მქონე სპეციალისტების გარეშე წარმოუდგენელია. მთავარი სირთულე იმაში მდგომარეობს, რომ კულტურის სფეროს მართვის უმაღლესი რანგის სპეციალისტმა დაკისრებული ფუნქცია წარმატებით, რომ შეასრულოს, აუცილებელია, იგი, მართვის თეორიისა და პრაქტიკის საფუძვლიან ცოდნასთან ერთად ღრმად იცნობდეს ქართული კულტურისა და ხელოვნების სფეროს, მისი მიმართულებების (თეატრი, კინო, სამუზეუმო საქმე და ა.შ.) განვითარების ისტორიას, თანამედროვე მდგომარეობას და პერსპექტივებს, აგრეთვე, ამ მხრივ, მსოფლიოში არსებულ მდგომარეობას. მას კარგად უნდა ჰქონდეს გაცნობიერებული დარგის სპეციფიკა და თავისებურებები, ფლობდეს ლიდერის უნარ-ჩვევებს.

სამწუხაროა, მაგრამ ფაქტია, რომ საქართველოში, დღემდე, კულტურის სფეროს მართვის უმაღლესი რანგის სპეციალისტები, მათზე დიდი მოთხოვნის მიუხედავად, არ მზადდება. ამიტომ, საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტის სახელოვნებო მეცნიერებების, მედიის და მენეჯმენტის ფაკულტეტის სადოქტორო პროგრამის შექმნა და ამოქმედება მნიშვნელოვანი ღონისძიება იქნება.

სადოქტორო პროგრამის მიზანია მომზადდეს მაღალი კვალიფიკაციის სპეციალისტი, რომელსაც ექნება როგორც ზოგადად მართვის, ისე კულტურის სფეროს მართვის შესახებ ღრმა თეორიული და პრაქტიკული ცოდნა, მართვის სფეროში კრეატიული იდეების გენერაციისა და მათი რეალიზაციის, შემუშავებული ნოვატიული იდეების პროგრესულობაში სხვების, პირველ რიგში კი სპეციალისტების დარწმუნების, მეცნიერული კვლევების განხორციელების, დარგში მიმდინარე მოვლენებისა და პროცესების ადეკვატური შეფასებისა და სათანადო მეცნიერული დასკვნების გაკეთების უნარ-ჩვევები, რაც ასახვას

ჰპოვებს დოქტორანტის მიერ მომზადებულ საკვალიფიკაციო ნაშრომში და გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში.

პროგრამის კონკრეტული მიზანია შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტში ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორის (ხელოვნების მენეჯმენტი) ხარისხის მქონე სპეციალისტების მომზადება.

დოქტორანტი საგანმანათლებლო პროგრამის დასრულების შემდეგ საფუძვლიანად უნდა იცნობდეს არა მხოლოდ მართვის თეორიას და პრაქტიკას, აგრეთვე, ამ მხრივ მსოფლიოში არსებულ უახლეს მიღწევებსა და გამოცდილებას, არამედ, საქართველოში კულტურის სფეროს /მისი მიმართულებების/ განვითარების სპეციფიკასა და თავისებურებებსაც, რომელთა გონივრული სინთეზის საფუძველზე შეძლებს კულტურის სფეროს მთლიანად, ან მისი ამა თუ იმ მიმართულების მართვის დასაბუთებული მოდელის შემუშავებას.

პროგრამა მიზნად ისახავს დოქტორანტში განავითაროს მეცნიერული აზროვნების, აქტუალური საკითხების გამოკვეთის, მათი კვლევის, ახალგაზრდა თაობის აღზრდის, პედაგოგიური საქმიანობის უნარ-ჩვევები. მაშასადამე, საგანმანათლებლო პროგრამის უმნიშვნელოვანესი დანიშნულებაა კულტურის სფეროს მართვის საკითხებში კარგად გათვითცნობიერებული, მაღალი კვალიფიკაციის მეცნიერის, უმაღლესი სკოლის პედაგოგის და მენეჯერის მომზადება.

სადოქტორო პროგრამის ფარგლებში სწავლების უმთავრესი ამოცანებია დოქტორანტს შეუქმნას პირობები:

- თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი პროფესიული სრულყოფისათვის აუცილებელი სპეციალური დისციპლინების სიღრმისეული დაუფლებისათვის;
- სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების ანალიზის თანამედროვე მეთოდებისა და ტექნოლოგიათა ათვისებისათვის;
- კულტურისა და ხელოვნების მართვის სფეროში აქტუალური პრობლემების გამოკვეთისა და მეცნიერული ანალიზისათვის;
- ანალიტიკური აზროვნების განვითარებისათვის.;
- თანამედროვე სამეცნიერო-პედაგოგიური საქმიანობის ხერხებისა და მეთოდების დაუფლებისათვის.

წარმოდგენილი სადოქტორო პროგრამის წარმატებით განხორციელების განმაპირობებელი ფაქტორებია:

- შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალი, რომელიც საფუძვლიანად იცნობს კულტურისა და ხელოვნების დარგის განვითარების ისტორიას, თანამედროვე მდგომარეობასა და პერსპექტივებს, აგრეთვე მართვის თეორიასა და პრაქტიკას;
- უნივერსიტეტში არსებული კარგი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა;
- საქართველოში კულტურის სფეროს /მისი მიმართულებების/ მართვის დოქტორის ხარისხის დაუფლების მსურველთა არსებობა;
- აუცილებლობის შემთხვევაში პროგრამის ზოგიერთი კომპონენტის საერთაშორისო უნივერსიტეტებში გავლის, აგრეთვე სპეციალისტების მოწვევის შესაძლებლობა.

პროგრამის აქტუალურობა და მნიშვნელობა. საქართველოში ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორის (ხელოვნების მენეჯმენტი) აკადემიური ხარისხის მქონე კადრების მომზადების აუცილებლობა განპირობებულია აღნიშნული კატეგორიის სპეციალისტებზე შრომის ბაზარზე არსებული მოთხოვნით. კერძოდ, კი:

- თანამედროვე საბაზრო ეკონომიკის პირობებში კულტურის სფეროს /მისი მიმართულებების/ როგორც არაკომერციული ისე კომერციული სექტორების განვითარების ინტერესებით;
- უმაღლეს სკოლებში კულტურის სფეროს მართვის ბაკალავრების, მაგისტრებისა და დოქტორების მომზადების საჭიროებით;
- კულტურის სფეროს ეფექტიანი მართვის უზრუნველსაყოფად აუცილებელი მეცნიერული გამოკვლევებისა და შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავების მიზნით.

პროგრამით გათვალისწინებული სავარაუდო საკვლევი საკითხები

1. კულტურის სფეროს მენჯმენტის შესახებ მსოფლიოში არსებული გამოცდილება, სახელმწიფოს როლი და მნიშვნელობა მისი მართვა-რეგულირების საქმეში;
  2. საქართველოში კულტურის სფეროს ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფის მდგომარეობის ანალიზი და სრულყოფის გზები (დინამიკაში კულტურის სფეროს ორგანიზაციების დაფინანსების საკუთარი და მოზიდული წყაროების სისტემური ანალიზის საფუძველზე, დაფინანსების მდგომარეობის გაუმჯობესების ქმედითი მექანიზმის შემუშავება);
  3. საქართველოში კულტურის სფეროს თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიებით უზრუნველყოფის მდგომარეობის შეფასება და ქვეყანაში ამ მხრივ არსებული პრობლემების დაძლევის ღონისძიებების შემუშავება;
  4. კულტურის სფეროს მართვაში დასაქმებული ადამიანური რესურსების ხარისხობრივი შემადგენლობის შეფასება და კადრების განვითარების პერსპექტივების განსაზღვრა;
  5. ლიდერობისა და ხელმძღვანელობის სტილის ანალიზი და მათი გავლენა საქართველოს კულტურის სფეროს ცალკეული ორგანიზაციების საქმიანობაზე;
  6. კულტურის სფეროს მართვის ეფექტიანობის შეფასება (როგორც მთლიანად, ისე ცალკეული ორგანიზაციების/ან მიმართულებების მიხედვით);
  7. კულტურული პროგრამებისა და პროექტების მართვის მდგომარეობის ანალიზი და სრულყოფის მიმართულებები საქართველოში;
  8. კულტურის პოლიტიკა საქართველოში, მისი პრიორიტეტების დასაბუთება;
  9. საერთაშორისო კულტურული თანამშრომლობის განვითარების მიმართულებები;
  10. კულტურული რესურსების მართვის სრულყოფის საკითხები;
  11. მარკეტინგული საქმიანობის ანალიზი კულტურის სფეროს ორგანიზაციებში, მისი სრულყოფის მიმართულებები და ა.შ
- კულტურის პოლიტიკის საკითხები, მისი განხროციელების შესაძლებლობები და მართვის პოლიტიკა;

სადოქტორო პროგრამის შედეგები

სადოქტორო პროგრამის ურსდამთავრებული

ფლობს:

ა) დარგის/ქვედარგის ან დარგთაშორისი სფეროს უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნა, რაც არსებული ცოდნის გაფართოებისა თუ ინოვაციური მეთოდების გამოყენების საშუალებას იძლევა (რეფერირებადი პუბლიკაციისათვის აუცილებელი სტანდარტის დონეზე). არსებული ცოდნის ხელახალი გააზრებისა და ნაწილობრივ გადაფასების გზით ცოდნის განახლებული ფარგლების გაცნობიერება;

- საფუძვლიანად იცნობენ კულტურის სფეროში არსებულ მიღწევებსა და სიახლეებს, ზოგადად მართვის, მათ შორის კულტურის სფეროს მართვის ძლიერ და სუსტ მხარეებს, შესაძლებლობებსა და პრობლემებს, ამ მხრივ არსებულ სრულ ინფორმაციასა და მასალას, რომლებიც შექმნილი სიტუაციისათვის ადეკვატური გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას იძლევა;
- ფლობს ზოგადად მართვის, აგრეთვე კულტურის სფეროს მართვის თეორიისა და პრაქტიკის ღრმა, სისტემური ცოდნა და გაღრმავებულად გაცნობიერება, რომელიც ახალი, ორიგინალური იდეების შემუშავების, სიტუაციებისადმი კრეატიული მიდგომის საშუალებას იძლევა.
- საფუძვლიანად იცნობს მართვის სფეროში არსებულ მსოფლიო გამოცდილებას, მართვის ფუნქციებს, მიდგომებს, მეთოდებს, პრინციპებს, კომუნიკაციის საშუალებებს, გადაწყვეტილების მიღების (ალტერნატივების შეფასებისა და მათგან ოპტიმალური ვარიანტის არჩევის) რთულ მექანიზმს, ლიდერისათვის აუცილებელ უნარ-ჩვევებს; სრულად აქვს გაცნობიერებული გაპიროვნებული ფუნქციების მაღალი პასუხისმგებლობა, დროულად და ხარისხიანად შესრულების აუცილებლობა.
- იცნობს მართვის შესახებ მსოფლიო გამოცდილების და სამეცნიერო ნაშრომის/პუბლიკაციის ძირითადი იდეებისა და შინაარსის გაღრმავებულად გაცნობიერება კულტურის სფეროს მართვის პროცესში შექმნილი სიტუაციების ადეკვატური გადაწყვეტილებების მიღებისა და რეფერირებადი პუბლიკაციისათვის აუცილებელი სტანდარტის დონეზე სტატიების და პუბლიკაციების მომზადების საშუალებას იძლევა;
- ფლობს მართვის მეთოდებისა და მიდგომების გააზრების, თანამედროვე მოვლენებთან მათი მიმართების, მოვლენათა სწორად შეფასებისთვის ახალი მეთოდოლოგიის დანერგვას
- – ინოვაციური კვლევის დამოუკიდებლად დაგეგმვა, განხორციელება და ზედამხედველობა; შემუშავება ახლებური კვლევითი დაანალიტიკური მეთოდებისა და მიდგომებისა, რომლებიც ახალი ცოდნის შექმნაზეა ორიენტირებული და აისახება საერთაშორისო რეფერირებად პუბლიკაციებში;
- ფლობს მართვის საკითხების კვლევის უახლეს მეთოდებსა და ხერხებს, სისტემურ კვლევაზე დაფუძნებულ ღრმა ცოდნას, ფართო ფუნდამენტური, სამეცნიერო კვლევებისა და პედაგოგიური საქმიანობის უნარ-ჩვევებს, თეორიულ და პრაქტიკულ ცოდნას საბაზრო ეკონომიკის პირობებში არაკომერციული და კომერციული სფეროების მართვის შესახებ;
- ფლობს ახალ, გაუთვალისწინებელ და მულტიდისციპლინურ გარემოში მოქმედებასა და კომპლექსური პრობლემების გადაწყვეტის ახალი, ორიგინალური გზების ძიებას;
- ფლობს კულტურისა და ხელოვნების კონკრეტული სფეროს ან ორგანიზაციის გაძღოლის სპეციფიკის სრულად ათვისებას, წარმატებულ მენეჯერად ჩამოყალიბებას, რაც აუცილებელია როგორც საქართველოში ისე საზღვარგარეთ საქმიანობისათვის;
- ფლობს მეცნიერული კვლევების ხელმძღვანელობას, ამა თუ იმ პრობლემის დამოუკიდებლად დამუშავებას;
- ფლობს მენეჯმენტისა და ადმინისტრირების სფეროს საკვანძო საკითხებთან დაკავშირებული ამოცანების დაგეგმვასა და პროფესიულ დონეზე დამოუკიდებლად განხორციელებას კვლევის უახლესი მეთოდებისა და მიდგომების გამოყენებით;
- ფლობს მსოფლიო და ეროვნულ ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესებისა და მოვლენების ანალიზსა და შეფასებას, რაც აუცილებელია კერძო და სახელმწიფო სტრუქტურების ადმინისტრირების სფეროში სწორი მმართველობითი გადაწყვეტილებების მისაღებად;

- ფლობს ორგანიზაციაში, მართვის სხვადასხვა რგოლში არსებული რისკებისა და კონფლიქტების დროულ განაზღვრას და მათი რეგულირებისათვის ეფექტიანი მმართველობითი გადაწყვეტილებების დამოუკიდებლად შემუშავებას;
- ფლობს სადოქტორო პროგრამით გათვალისწინებული კვლევების ჩატარებას თანამედროვე სტანდარტების გათვალისწინებით.
- ფლობს პუბლიკაციების მომზადებას საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალებისთვის საინტერესო თემატიკაზე, რადგან ამ პროგრამით გათვალისწინებული კვლევის შედეგები უცხოელი მკვლევარების ინტერესს არ იწვევს;
- გ) ახალი, რთული და წინააღმდეგობრივი იდეებისა და მიდგომების კრიტიკული ანალიზი, სინთეზი და შეფასება, რითაც ხდება ახალი მეთოდოლოგიის შემუშავება/განვითარების ხელშეწყობა; პრობლემის გადაჭრისათვის სწორი და ეფექტური გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება;
- სრულად აცნობიერებენ კულტურის სფეროს მართვის ძირითად პრობლემებს და მსოფლიოში არსებული მოწინავე გამოცდილების გათვალისწინებით ამ მხრივ ქვეყანაში გასატარებელ ღონისძიებებს;
- ფლობს რთული და დიდი მოცულობის ინფორმაციის (მათ შორის უახლესი კვლევების) კრიტიკული ანალიზის საფუძველზე დასაბუთებული დასკვნების ჩამოყალიბებას;
- იცნობს უახლეს მონაცემებზე დაყრდნობით ინფორმაციის ინოვაციური სინთეზისა და კულტურის სფეროს მართვის პრობლემების მაღალპროფესიულ დონეზე შეფასება/გადაწყვეტის მიზნით, მრავალი ალტერნატივისაგან, ოპტიმალური ვარიანტის დამოუკიდებლად შერჩევის, შექმნილი სიტუაციის ადეკვატური გადაწყვეტილებების მიღების უნარს;
- დ) ახალი ცოდნის არსებულ ცოდნასთან ურთიერთკავშირში დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა, ასევე საერთაშორისო სამეცნიერო საზოგადოებასთან თემატურ პოლემიკაში ჩართვა უცხოურ ენაზე;
- შექმნილი ცოდნის საფუძველზე შეძლებენ ახალი, ნოვატორული იდეების შემუშავებას, ანალიზს, შეფასებასა და სინთეზს, კოლეგებთან, მეცნიერთა ფართო წრებთან და საზოგადოებასთან კომუნიკაციის დამყარებას;
- ფლობს დასკვნების, არგუმენტებისა და კვლევის მეთოდების წარდგენას აკადემიურ საზოგადოებისა და სპეციალისტების წინაშე, ქართულ და უცხოურ ენებზე, დადგენილი სტანდარტებისა და საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მიღწევათა გათვალისწინებით, ასევე აკუთარი მოსაზრებების როგორც წერილობით ისე ზეპირად, ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით პრეზენტაციას.
- ფლობს დისკუსიებში მონაწილეობის, წინადადებებისა და რეკომენდაციების სახით პრობლემის დაძლევის საკუთარი ხედვის წარდგენის უნარს. რამდენადაც სადოქტორო პროგრამის საფუძველზე შექმნილი ნაშრომები, ჩვეულებრივ, საერთაშორისო ინტერესის სფეროებს განეკუთვნება, მკვლევარები შესძლებენ სხვადასხვა ქვეყნის მეცნიერთან გამოცდილების გაზიარების მიზნით, მართვის საკითხებზე, საერთაშორისო კონფერენციებში, სიმპოზიუმებსა და სემინარებში მონაწილეობას. უცხოელი ექსპერტები დაეხმარებიან ქართველ მკვლევარებს საკვლევი თემატიკის მეთოდოლოგიის სწორად შემუშავებაში, მასალის სისტემატიზაციაში, სწორი დასკვნების გაკეთებაში და ამავდროულად, ისინიც შეიძენენ გარკვეულ ცოდნას საქართველოში სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების მართვის შესახებ;

უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნიდან გამომდინარე, ახალი იდეების ან პროცესების განვითარების მზაობა სწავლისა და საქმიანობის, მათ შორის, კვლევის პროცესში;

➤ მოამზადებენ როგორც თეორიული ისე პრაქტიკული სიახლეების შემცველ საკვალიფიკაციო (სადოქტორო) ნაშრომს, აგრეთვე სხვადასხვა სახის პუბლიკაციებს, რომლებშიც გაანალიზებული იქნება კულტურის სფეროს მართვის აქტუალური საკითხები;

➤ შეუძლია სწავლის პროცესის დამოუკიდებლად წარმართვა, მისი თავისებურებების გაცნობიერება და სტრატეგიული დაგეგმვა, ასევე სწავლის გაგრძელება ცოდნის შემდგომი გაღრმავებისათვის, კერძოდ კი იმ სიახლეების დასაუფლებლად, რაც მსოფლიოში ბიზნესის ადმინისტრირების (ხელოვნების მენეჯმენტი) სფეროში დანერგილია ან ინერგება;

➤ კურსდამთავრებული შეძლებს კულტურის სფეროს მართვის უახლეს მიღწევებზე დამყარებული ცოდნიდან გამომდინარე, ახალი იდეების გენერირებას და მიმდინარე პროცესებში სწორ ორიენტირებას. სადოქტორო პროგრამის გავლის შედეგად მიღებული ცოდნა მათ დაეხმარება არა მხოლოდ საკუთარი კვალიფიკაციის სრულყოფაში, არამედ მომავალი სპეციალიტების, აგრეთვე მკვლევარების აღზრდაში.

ვ) ღირებულებათა დამკვიდრების გზების კვლევა და მათ დასამკვიდრებლად ინოვაციური მეთოდების შემუშავება.

➤ დააკმაყოფილებენ კულტურის სფეროს მართვის საკითხების საფუძვლიანად მცოდნე კადრებზე, როგორც საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების, სამეცნიერო და პედაგოგიური სისტემის, ისე ეკონომიკისა და კულტურის სფეროების მოთხოვნას;

➤ კურსდამთავრებულს ესმის კულტურის სფეროს მართვის სრულყოფისა და დარგის განვითარების დიდი მნიშვნელობა, რაც საზოგადოებაში სხვადასხვა ღირებულებების შექმნის, დამკვიდრებისა და განმტკიცების სფუძველია;

➤ კურსდამთავრებულს ესმის ლიბერალურ ღირებულებებზე დამყარებული და დემოკრატიული ფასეულობების შექმნის მისწრაფების მქონე საზოგადოების ფორმირების პროცესში, აქტუალურ თემებზე ნაშრომების მომზადება, რომლებშიც დასკვნები და რეკომენდაციები გაკეთებული იქნება მოვლენებს შორის რეალურად არსებული მიზეზ-შედეგობრივი კავშირების ობიექტურ ანალიზზე დაყრდნობით.

➤ საგანმანათლებლო პროგრამის საფუძვლიანად შესწავლის შემდეგ კურსდამთავრებული შეძლებს კულტურის მართვის სფეროში ღირებულებებისადმი თავისი და მასთან ურთიერთობაში მყოფთა დამოკიდებულების შეფასებას და ინოვაციური მეთოდების გამოყენებით ახალი ღირებულებების დამკვიდრებას.

პროგრამის სწავლების მეთოდოლოგიის, დარგობრივი და ზოგადი კომპეტენციების, აგრეთვე პროგრამის სხვა კომპონენტების მოთხოვნების გათვალისწინებისა და სრული დაცვის პირობებში მიღწეულ იქნება მთავარი შედეგი:

➤ შეიქმნება საკვალიფიკაციო ნაშრომი კულტურის (ხელოვნების) ადმინისტრირების დოქტორის (ხელოვნების მენეჯმენტი) აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად, რომელშიც გამოკვეთილი იქნება დოქტორანტის მიერ მოპოვებული, სისტემატიზებული, შეფასებული და განზოგადებული ინფორმაციის, სხვადასხვა სახის ლიტერატურული წყაროების გაცნობისა და დამუშავების საფუძველზე შემუშავებული მეცნიერული სიახლეები, პრაქტიკული ხასიათის წინადადებები და რეკომენდაციები, რომელთაც შეიძლება გაეცნოს დაინტერესებული პირები;

➤ კულტურის (ხელოვნების) მენეჯმენტის დოქტორის (ხელოვნების მენეჯმენტი) აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი სადისერტაციო ნაშრომის დაცვის შემთხვევაში კურსდამთავრებულს მიენიჭება დოქტორის ხარისხი. მას შეეძლება წარმატებით შეასრულოს როგორც მენეჯერის, ისე მეცნიერისა და პედაგოგის ფუნქციები, აგრეთვე, გადასცეს თავისი ცოდნა და გამოცდილება მართვის საკითხებით დაინტერესებულ პირებს.

➤ კულტურის (ხელოვნების) დოქტორის (ხელოვნების მენეჯმენტი) აკადემიური ხარისხის მქონე პირების ბიზნესის, სახელმწიფო მართვის სფეროებში, ან მეცნიერებასა თუ პედაგოგიურ საქმიანობაში ჩართვის შემთხვევაში შეიქმნება რეალური შესაძლებლობა სიახლის ძიების, მსოფლიოში არსებული მოწინავე გამოცდილების გაცნობის, შესწავლისა და საქართველოში დანერგვისათვის.

სადოქტორო პროგრამის ხანგრძლივობა

საქართველოს კანონი “უმაღლესი განათლების შესახებ” ადგენს სადოქტორო პროგრამის სწავლების სულ მცირე 3 წლის ვადას. დოქტორანტურაში სწავლის ფორმატი მხოლოდ დღის დასრულებული სწავლებაა. რიგ შემთხვევაში დოქტორანტს მიეცემა დამატებითი ვადა კვლევის დასრულებისათვის.

პროგრამის აკადემიური შინაარსი

ა) სადოქტორო პროგრამის მოცულობა და სასწავლო კომპონენტი

აღნიშნული მიზნის მისაღწევად პროგრამით განსაზღვრულია სამეცნიერო და სასწავლო კომპონენტების თანხვედრა კრედიტების შეფარდებით 120-60, სადაც 120 სამეცნიერო კომპონენტია, 60 სასწავლო.